EESTI PÄEVALEHT

ESTNISKA DAGBLADET

LAUPÄEVAL, 19. märtsil 1977 Nr. 21 (4209)

Kuningapaar avas Idla-Centeri

Kuningas Carl Gustaf ja kuninganna Silvia avasid reedel, 11. märtsil pidulikult Idla-Centeri, mis asub lõunalinnas Rosenlundgatanil nr. 29 endises tehasehoones. Idla kauaaegne unelm teostus lõplikult Idla-Sihtasutuse abiga, mis loodi kolm aastat tagasi Jarl Hjalmarsoni juhtimisel ja millisel õnnestus muretseda vajalik majanduslik alus suurte eraviisiliste annetuste ja valitsuse positiivse suhtumise kaudu.

Pärast suuri ümberehitusi vastavalt moodsa liikumispedagoogika nõuetele, valmis endisest ASEA elektriseadmete vabrikust moodne Idla-Tsentrum. Tegelik sisseasumine toimus juba jaanuaris, nüüd aga ehituse lõplikul valmimisel toimus pidulik avamine.

Kohal olid enne kuningapaari saabumist sotsiaalminister Rune Gustafsson, donaatorid eesotsas Marcus Wallenbergiga, Rootsi olümpiakomitee liige Wolf Lyberg, Idla-Sihtasutuse esimees landshövding Jarl Hjalmarson jne. Ilmunud oli rohkesti ka ajakirjanikke, eeskätt

Järg lk. 7

Kuningapaar saabub Idla-Centeri avamisele koos Ernst Idla, Jarl Hjalmarsoni ja Ingrid Idlaga. (Foto Rein Välme).

Eesti Komitee laureaadid. Vasakult lavastajad Signe Pinna, Agnes Lepp-Kaasik ja Lensi Römmer. (Foto Lepper).

Eesti Komitee andis üle kultuurauhinnad

Eesti Komitee Asemike Kogu koosolekul pühapäeval 13. märtsil hotell Sheratonis anti pidulikult üle Eesti Komitee kultuurauhinnad teenekatele näitekunstnikele-lavastajatele Agnes Lepp-Kaasikule, Signe Pinnale ja Lensi-Römmerile.

Auhinna põhjenduses öeldakse:

"Kõik kolm on paguluse rasketes oludes ja suuremalt osalt igapäevase töö kõrval töötanud lavastajatena, hoides aastakümnete vältel alal eesti teatritraditsiooni voorsil.

Nad on sel puhul kasvatanud üles uue põlvkonna näitlejaid, kes huvi ja innuga on asunud jätkama vanema põlvkonna tööd meie teatrilaval."

Eime auhindade jagamist esitati Bernard Kangro lühietkanne eesti teatrist ja kultuuriprobleemidest paguluses. Ettekanne on toodud teisal meie lehes. Kuna Bernard Kangro oli haigestunud, esitas ettekande Arvo Mägi.

Auhinnad andsid kokkutulnute aplausi saatel näitekunstnikelelavastajaile üle Eesti Komitee esimees Heinrich Mark ja koolitoimkonna esimees Johan Ungerson. Auhinna suurus igale oli 1500 krooni.

Agnes Lepp-Kaasik on paguluses lavastanud 6 näidendit ja pidanud 1974—76 kolm kursust noortele näitlejatele.

Signe Pinna on lavastanud 7 näidendit ja juhtinud alates aastast 1969 Stuudio Pinnat, mis tänaseni on esitanud 9 näidendit.

Lensi Römmeri lavastuste arv on tõusnud ümmarguseks, neid on kokku täpselt 25. Ta on

Järg lk. 7

Käbi Laretei austamisaktus

Laupäeval, 12. märtsil võttis Käbi Laretei vastu Rootsi Eestlaste Esinduse 1977-nda aasta kultuuriauhinna Medborgarskola aulas Stockholmis korraldatud aktusel, kuhu oli kogunenud erakordselt arvukas publik.

REE esimees Olaf Muruk ja juhatusliige Leelo Pukk andsid Käbi Lareteile üle auhinna. (Foto Lepper).

See kriipsutas alla tema populaarsust, mille aktusekõneleja Juhan Kokla kokku võttis lauses: "Tegemist on isiksusega, kes juba kaua on olnud mitte ainult eestlaste, vaid ka rootslaste südamels, isiksusega, kelle võimed ja andekus ulatuvad üle rahvuslike barjääride. Isiksusega, kes omal erilisel viisil olnud Eesti ja eesti rahva saatuse tutvustajaks."

Käbi Laretei oli oma lõpusõnas pisarateni liigutatud: "Ma tunnen, et kogu eesti rahvas on nagu minu perekond, kellega kohtamine tekitab erilise sooju südames".

Aktuse avas Rootsi Eestlaste Esinduse esinduskogu esimees prof. Hans Kauri, kes spirituaalselt käsitles eestlaste kultuuriauhinna olemust ja erinevust kõigist teistest maailma auhindadest — see auhind on ühtlasi üks osa võitlusest meie rahvusliku ja kultuurilise iseo-

Järg lk. 7

Koosoleku juhatus: Vasakult Mart Kiiver, Aksel Ausmaa, Harri Härm, Ivar Paljak ja Agu Kriisa. (Foto Lepper).

EP peakomitee on moodustatud

III Ülemaailmsete Eesti Päevade Rootsis peakomitee asutamiskoosolek peeti pühapäeval 13. märtsil Stockholmi Eesti Majas asuva Scala teatri ruumides. Kutseid oli välja saadetud 250-le eesti organisatsioonile.

Nendele oli vastanud 181 organisatsiooni varem, 20 organisatsiooni otse enne koosolekut. 201-nt vastanud organisatsioonist pooldas III Eesti Päevade pidamist Rootsis 196, viis ei võtnud seisukohta. Koosolekust võtsid osa 159 organisatsiooni esindajad.

Koosoleku juhatajateks valiti Agu Kriisa ja Ivar Paljak, sekretäideks Harri Härm, Aksel Ausmaa ja Mart Kiiver.

Richard Norvell andis informatsiooni Eesti Päevade

Järg lk. 7

EPL Laupäeval, 19. märtsil

Eurokommunism

Sõna "eurokommunism" leiutasid teatavasti vaba maailma ajakirjanikud, mõlstes selle all teistsugust, lääneilmelist kommunismi, mis oluliselt läheb lahku idariikide omast. Kommunistid ise ignoreerisid esialgu seda mõistet, kuid möödunud aastal hakkas see vähemalt Lääne-Euroopas läbi lööma.

Esmalt tuli eurokommunism kõne alla prantsuse ja itaalia kommunistlike parteijuhtide kokkusaamisel Porte de Pantin linnas. Ulatuslikumalt kõneldi sellest komparteide üleeuroopalisel konverentsil Ida-Berliinis 1976 suvel, eeskätt tingituna lahkarvamisi avaldanud parteide geograafilisest asukohast Lääne-Euroopas.

Eurokommunismi doktriini on seni iseloomustanud järgmised seisukohad: kohustus sotsialismi üles ehitada vabaduses koos mitmete parteidega ning tunnustades võimuvahetust mitmesuguste jõudude vahel: keeldumine tunnustada üht juhtivat erakonda ja üht juhtivat riiki, samuti kui keeldumine Läänes omaks võtta eeskujuna Nõukogude revolutsiooni: süstemaatiliselt mõista hukka vabaduse mahasurumist Nõukogude Liidus ja tema satelliitriikides.

Selle uue kommunistliku doktriini peamiste kuulutajatena on seni esinenud Itaalia, Prantsusmaa ja Hispaania kommunistlikud parteid. Eesmärgi saavutamisel on nad käinud eriteid, vastavalt oma mitmesugustele kogemustele ja arengu praegusele seisundile.

Itaalia kompartei Enrico Berlingueri juhtimisel lähtub oma poliitilisest ja kultuurilisest traditsioonist eesmärgiga saavutada juhtivat kohta viisil, mida kõik peavad tunnustama. Prantsuse kompartei Georges Marchais'iga eesotsas on aegamööda loobunud oma ortodoksest hoiakust ja toimetulnud sensatsioonilise pöördega vabameelsuse poole.

Hispaania kompartei sai teatavasti hävitavalt lüüa 1936—39 kodusõjas ja keelustati hoopis, jatkas aga ümberorganiseerimist põranda all ja arendas ühtlasi uut ideoloogiat "eurokommunismi" vaimus. Parteijuhi Santiago Carrillo juhtimisel on avalikult kuulutatud, et N. Liit pole üldse mõni sotsialistlik maa, vaid on "diktatuur, kus üks kiht valitseb maa kogusust".

Tänavu märtsi algul polnud hispaania kommunistlik partei ikka veel saanud maa valitsuselt luba avalikuks esinemiseks, aga Carrillo sai siiski võimaluse läbirääkimisteks prantsuse ja itaalia parteijuhtidega Madridis. Kaks päeva kestnud läbirääkimiste lõpul avaldasid Carrillo, Berlinguer ja marchais ühise kommünikee, mis lääne poliitiliste vaatlejate arvates ei täitnud siiski kõiki lootusi, mida nn. eurokommunism pidi pakkuma Lääne vabadusmeelse demokraatia stabiliseerimiseks.

Kommünikees rõhutati küll demokraatlike vabaduste nõudmist, kuid idariikidest kõneldes kinnitati ka truuksjäämist üleeuroopalise kommunistlike parteide konverentsi Berliini-dokumendile, Helsingi-deklaratsioonile ja "internatsionaalsele solidaarsusele".

Kuidas lugu selle läänepoolse kriitikaga ongi, seda aitab täiendada Kremli reaktsioon kolme parteijuhi nõupidamisele Madridis. Huvitaval kombel kulus Moskvalt tervelt kolm päeva enne, kui Nõukogude parteileht Pravda asja kohta sõna võttis. Veelgi huvitavam on, et vaigitakse maha kommünikee lõik, milles Carrillo, Marchais ja Berlinguer seletasid, et nende kolm parteid on otsustanud tegutseda poliitiliste ja sotsiaalsete jõudude mitmuse seas ning respekteerida, kindlustada ja edasi arendada kõiki individuaalseid ja kollektiivseid vabadusõigusi.

Nende õigustena loetleti vaba arvamisavaldust, demonstreerimisvabadust, inimeste liikumisvabadust sise- ja välismaal, eraelu puutumatust, religiooni vabadust, samuti kui võimalust riigivõimu demokraatlikuks vahetamiseks vastavalt enamuse soovile.

Seda lõiku Madridi-kommünikeest ei võinud Pravda muidugi avaldada, kuna see oleks valanud õli tulle seoses inimõiguse kriisiga N. Liidus. Lõigu väljajätmist aitab pealegi seletada sellesama Pravda sõnavõtt juba enne Madridi-konverentsi, kui ta rõhutas, et nn. eurokommunistid propageerivat oma sotsialismi vormi üksnes kui üht üleminekuviisi. Pikemas ideoloogilises artiklis üteldi, et võgivalla kasutamine võimu kättesaamiseks riigis olevat lubatav, üleminekul kapitalismilt sotsialismile isegi vältimatu.

Pravda talitusviisist peaks niiviisi olema selge, et eurokommunismil on igatahes oma tagasimõju Nõukogude-bloki siseasjadele, tekitades seal tõsiseid probleeme. Järelikult pole enam tähtis, kas Madridis astuti samm edasi demokraatia poole, esialgu piisab sellest, et seal nõu peeti, aidates selgitada eurokommunismi taktikat.

A. K.

EESTI PÄEVALEHT
Eestiska Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postgiro 60 59 06-0,
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta . . . . . kr. 236:—
Termin (4 kuud) . . . kr. 85:—
Kuu . . . . . kr. 23:—
Väljaandja EESTI PÄEVALEHT FÖRLAGS AB
Trükkija: Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB Eskilstuna 1977

• Leinateated

Hamiltonis Kanadas suri 28. veebruaril Heino Reio, sünd. 11. mail 1904 Väike-Maarjas.

Torontos suri 2. märtsil Lydia Klaas, sünd. 19. augustil 1914 Pärnumaal.

Thunder Bays Kanadas suri 3. märtsil Elmar Saage, sünd. 20. augustil 1908 Väike-Maarjas.

Eesti Komitee Asemikekogus:

Eeldused koostööks paranenud

Eesti Komitee Asemikekogu juhatus. Vasakult koosoleku juhatajad Mikkel Mathiesen (Västerås) ning sekretäri Aleksander Alep, Tiina Evald Soomägi (Göteborg), Elmar Anderson (Stockholm) ja Mihkel Vághammar ja Anu Blunt. (Foto Lepper).

Eesti Komitee Asemike Kogu aastakoosolek toimus pühapäeval 13. märtsil Stockholmis Sheratoni hotelli konverentsiruumides. Koosolekust osavõtjad kogunesid enne koosolekut kohvilauda Sheratoni hotelli peosaalis.

Eesti Komitee Asemike Kogus on 50 otseselt valitud liiget ja 65 liikmesorganisatsioonide esindajat. Kohal oli 80 Asemike Kogu liiget.

Koosoleku avas esimees Heinrich Mark kes oma avasõnas tõstis esile Eesti Komitee tunnustamise organisatsioonide liiduna rootsi asutuste poolt, kuna Eesti Komitee kaudu makseti organisatsioonide tegevustoetus möödunud aastal ka teistele eesti ja balti organisatsioonidele, kes selleks olid omavahel kokku leppinud.

Mark kahetses, et III eesti organisatsioonide kongressi resolutsiooni eesti kesksete organisatsioonide koostöökomisjoni loomiseks ei õnnestunud möödunud aastal ellu viia, kuna REE ei olnud huvitatud koostöö-komisjoni loomisest. Positiivselt lõppesid Eesti Komitee, REE ja Skautliike Noorte Maleva vahel toimunud läbirääkimised järgmiste Eesti Päevade korraldamise eeltööde osas.

"Loodan, et tänane päev, mil eesti organisatsioonid ühiselt moodustasid Eesti Päevade Peatoimkonna, tähistab senisest eelduslikuma koostöö periood algust Rootsi eesti pagulaskonnas" — selles reserveeritud optimismis avas Mark Eesti Komitee Asemike Kogu koosoleku.

Koosoleku juhatajateks valiti Elmar Anderson Stockholmist, Evald Soomägi Göteborgist ja Mihkel Mathiesen Västeråsist, protokollijaiks valiti Aleksander Alep, Tiina Vághammar ja Anu Blunt ning protokolli kinnitajateks ja häältelugejateks Tanel Moora ja Tiit Nurmela.

Eesti Komitee esimeheks valiti tagasi senine esimees Heinrich Mark. Ka vanuse tõttu väljalangenud juhatusliikmeist valiti enamik tagasi. Sellega kujunes juhatuse koosseis järgmiseks: Aleksander Alep, Virge Hint, Sven Hanson, Harri Härm, Martin Juhkam, Renate Kaasik, Endel Krepp, Madli Kurdve, Teodor Künnapas, Adelaida Lemberg, Aksel Mark, Johannes Mihkelson, Meemo Mäelo, Ivar Paljak, Raivo Randes, Voldemar Sõjamägi ja Johan Ungerson.

Juhatusliikme kandidaatideks valiti Jaan Ruusa, Tanel Moora, Jaan Viira, Hele Lüüs ja Anne Lepp.

Revisjonikomisjoni liikmeteks valiti: Karl Erenurm, Aleksander Martinson, Louis Mölder, Juhan Raud ja Karl Tagel.

Kauaaegne Eesti Komitee juhatusliige ja abiesimees William Muld valiti auliikmeks.

Asemike Kogu koosolek otsustas määrata 1980 Rootsis toimuvate Eesti Päevade garantiifondi 10 000 krooni.

Tegevusaruandes mainiti, et Eesti Komitee on uute liikmesorganisatsioonide värbamisega kujunemas eesti organisatsioonide liiduks Rootsis. Eesti Komitee liikmeks on astunud muuhulgas Eesti Rahvusnõukogu, Eesti Rahvusfond, Eesti Kultuuri Koondis ja rida teisi organisatsioone. Praegu on EK liikmesorganisatsioonide ja osakondade arv 40.

Eesti algkoolid töötasid Stockholmis ja Göteborgis. Täienduskoolid töötasid Borås'is, Eskilstunas, Helsingborgis, Lundis-Malmös ja Norrköpingis. EK osalisel toetusel töötab Stockholmis eesti lasteaed ning Göteborgis, Lundis ja Norrköpingis eesti laste mängukoolid.

Täienduskoolid on töötanud suvel kolmes laste suvekodus: Björkö, Hellvis ja Ugglarpis. Täienduskeskkooli kursused töötavad Borås'is, Eskilstunas, Stockholmis, Lundis, Helsingborgis ja Norrköpingis ning Eesti gümnaasiumi kursused Stockholmis.

Kooli- ja noortetoimkond korraldas 7. kasvatuspäeva 1976 aasta algul Stockholmis ja koostöös Koolide Peavalitsusega õpetajate kursuse 9—15 augustini Sånga-Säbys ja Lidingöl.

EK laenuraamatukogu on kasvanud üle 2 000 köite suuruseks.

EK Noortetöö juures olid ametis osalise tööjõuga üleriigilise noorteinstruktorina fil.mag. Richard Norvell ja arhivtöö korras täisajaga noortejuht Susanna Tomson Göteborgis. On korraldatud rida kursusi ja konverentse. Osavõtjate arv kursustest ja konverentsidest oli u 250 noort ja noortejuhti.

Eesti Noorte Raadioklubi on olnud abiks üritustel. Rahvatantsurühmade tegevus on jätkunud. Alustati Eesti Noorte Aasta ettevalmistustega, mis toimub Rootsis 1977—78. Alustati Eesti Nädala traditsiooniga.

Juridiilist nõuannet on teostanud jur.kand. Arved Rossman, eriti testamentide koostamise alal. Kuraatorina töötab EK büroos majandusteadlane Eva Vadi.

Seoses peaminister Olof Palme külaskäiguga N. Liitu esitas EK Koos Eesti Rahvusnõukoguga Olof Palmele märgukirja, milles paluti, et Rootsi valitsus sõlmiks N. Liiduga lepingu, millega lahendataks eesti põgenike kodakonduse küsimus eesti põgenikele positiivselt.

EK kandu määrati Sisseränuameti poolt möödunud aastal organisatsioonitoetust ka teistele eesti ja balti organisatsioonidele kokku 90 000 krooni. EK juures ning selle kaudu teiste eesti organisatsioonide juures töötas 1976 30 arhivitöötajat.

EK Naissektsioonis toimus töö kahes õpperingis. Arvo Mägi pidas loenguid teatri ajaloost ja maailmakirjandusest. Eha Kohhi juhatusel tegeleti paelte ja vööde kudumisega.

Majandusaruande järgi oli EK 1976 käive 2 600 000 krooni, bilanss oli aasta lõpul tasakaalus kr. 448 814. Aruanded kinnitati. EK 1977 a. eelarve käive tõuseb kr. 2 344 000.

Kohal algatatud küsimuste all vahetasid koosolijad mõtteid mitmesuguste probleemide üle. Eriti oli kõne all noorte kaasatõmbamise küsimus. Samuti räägiti koostöö küsimustest.

• Vastukarva

EESTI PÄEVAD pandi püsti, nagu vanasti öeldi. Ja loodetavasti püsivad püsti 1980-nda aastani. Nii et Rootsi eestlased pole jõnni jätnud. Olgu valitsus missugune tahes.

Nõupidamised läksid sujuvalt. Seda leidis ka sõber, kes neist osa oli võtnud.

— Kurjad keeled rääkisid enne koosolekut, et Eesti Maja ees seisvat Punase Risto auto. Nii igaks juhuks. Aga needsamad kurjad keeled pidid pärast nentima, et auto olevat tühjalt ära sõitnud. Näis ka, et nõloelda vormipolitikuid seal ei olnud.

— Mis sa mõtled vormipolitikute all? küsisime.

Sõber muigas:

— Vaata, jalgrattureid on kahte sorti. Mina ja mitmed teised sõidavad jalgrattaga maastikku loodust vaatama. Aga on teisi, kes kasutavad nn. vormiholdmise jalgrattaid. Mil rattaid ei olegi ja mis seisavad korteris magamis- või elutoas. Sõidad ja sõidad, masinad näitavad ka, kuipalju sa sõitnud oled — aga kuhugi ei jõua.

— Vorm läheb paremaks, arvasime meie.

— Just vorm. Ja vormipolitiku all ma mõtlen niisugust politiilise jalgrattaga elutoas — või ka mujal — sõitmist, meelsasti peegli ees. Mina seda riista jalgrattaks ei pea. Nagu ma ei pea ka. . . aga hea küll. Ma ei ütle enam midagi.

Sõber hüppas rattale peale ja kadus. Temale ei olnud Punase Risti autot tarvis.

SUVEL ON KERGE Eesti Päevi pidada, arvatakse tavaliselt. Kõik lokaalid on vabad ja saadaval.

See arvamine — nagu näib — võib kujuneda ekslikuks. Lokaalid on vabad küll, aga mitte alati saadaval. Sel lihtsal põhjusel, et need võivad olla suletud. Töösstuspuhkus — Rootsi on kinni! Ka lokaalid. Sest kojamees, teatri valguseseadja ja muud tehnilised mehed on Mallorcal, Kanaari saartel või pühavad saarestikus kala.

Kuuldavasti hakatavat Sveavägenil asuvat ABF-i vägevat maja nädalalõppudel suletuna hoidma. Kõik ettevõtted toimugu argipäevadel. Sest kojamees ja koristaja on ka inimesed. Ja ülemunnid on liiga kallid.

TULEVIKUPILDI võiks ju selle järgi maalda:

Rootsi elab aimult viis päeva nädalas ja 37 nädalat aastas. Muidu on kinni. Ja korralikult. See kõik on üheõigusliud ja nõuavad vaba aega. Vähe sellest, et ärid on kinni, seda on ka teatrid, kinod ja kõrtsid. Ja miks peaksid pühapäeviti bussid, rongid ja lennukid liikuma? Kas nende personal polegi inimesed?

Ajalehed muidugi ei ilmu. Ja televisioon ning raadio pannakse raali peale. Kui masin on halvasti määritud, jäävad need teised masinad seisma.

Ilmuvad suured kuulutused: Kallis kaaskodanik! Kui tunned südame ümber survet laupäeval või pühapäeval, pea vastu esmaspäevani. Arstilik personal tahab ka rahuilkult nädalalõppu veeta. Ja kallis naiskodanik — kõik lapsed sünnivad tänapäeval esmaspäevast reedeni. Palun niimoodi korraldada — see kuulub ka perekonnaplaneerimise hulka. Ja mitte lapsi jaanipäevast augusti keskpaigani, palume! Üheõigusluse ja vaba aja veetmise nimel. . .

Kui nüüd lugeja selle väikese tulevikukirjelduse läbi on lugenud, siis ta küsib:

— Mis selle vaba ajaga siis peale saab hakata, kui kõik on kinni??

Jaa, meie ka ei tea. . .

KIRJAOSKAMATUSE likvideerimine oli esimesi probleeme, millega venelased esimese okupatsiooni ajal kohe tegelema hakkasid. Kuni nad aru said, et polnud midagi likvideerida. Eesti rahvas oskas lugeda ja kirjutada.

Mujal on kommunistid eduga katsunud tõsta rahva lugemisoskust. Venemaal ja Kuubal kahtlemata. Aga kui lugemisoskus käes, siis tuleb seda loomulikult dialektiliselt edasi arendada. Niimoodi, et oskad ka seda lugeda, mida sa pole näinudki.

Nüüd on lugemistase mitmel kommunistlikul maal tõepoolest kaugele (või kõrgele) jõudnud. N. Liidus sel ajal, kui Solzhenitsõnile anti Nobeli auhind. Siis võeti vabrikutes ja kolhoosides vastu vägevaid resolutsioone tema teoste vastu. Aga muidugi polnud need vastuvõtjad Solzhenitsõnit lugenud. Kuidas nad said. Teosed olid antikommunistlikena ju keelatud. Aga hukka mõisteti.

Praegu toimub Tshehhoslovakkias sama asi Charta 77-ga. Seda pole ka peagu keegi lugenud, aga vägevad rahvamassid tulevad kokku ja mõistavad Charta hukka. See on tõeline sotsialistlik lugemisoskus, milleni kapitalistlikud lääneriigid tiigi pole jõudnud. Ja loodevasti ei jõuagi.

ÕIGUS JA VALE on alati suhtelised. Kui Vietnamis sõda peeti, siis polnud USA-l raasugi õigust ja mõnel erapooletul riigil jäi seda ülegi. Hiljem ründas USA sotsialistlikke riike inimõiguste nimel, aga mitte Ladina-Ameerika diktaatoreid. Erapooletud riigid aga ründasid viimaseid ja neil oli õigus — enda arvates.

Nüüd on USA hakanud ida poole vaatamise kõrval heitma pilke ka lõuna poole ja leidnud, et on aidanud rahaga ja relvadega diktaatoreid. Mille peale mitmed diktaatorid vihastasid ja ütlesid, et nell pole USA abi vajagi. Mõtlevad vist abi ja relvi saada näiteks venelaste käest. Kes muidugi kiired on andma või vähemalt müüma, sest välisvaluuta ju ei haise.

Aga erapooletud on mures. USA poliitika ja tuleviku pärast. USA pahandab kõik diktaatorid ära ja mis pingevähendamine see on, kui diktaatorid on pahased. Mõelgu USA president ometi järele, mis ta teeb!

USA president näib olevat pisut kangekaelne mees, kes teeb — vähemalt esialgu, mis talle pähe tuleb. Mis erapooletutele õpetajatele ei meeldi, sest nemad tunnevad ju asju paremini. Seda paremini, mida erapooletumad.

Pikapeale näeb, kel õigus on. Kas USA-l on ka kunagi õigus (erapooletute meelest) või on ta kogu aeg valel poolel.

TIMMUKURU

Käbi Laretei ja meeskoor soomlaste ees

Laupäeval 19. märtsil kell 14.00 esinevad Huddinge gümnaasiumi aulas Käbi Laretei ja Stockholmi Eesti Meeskoor Eduard Tubini juhatusel Huddinge soomlaste (Blävita Förening) poolt korraldatud kirjanduslik-muusikalisel õhtul.

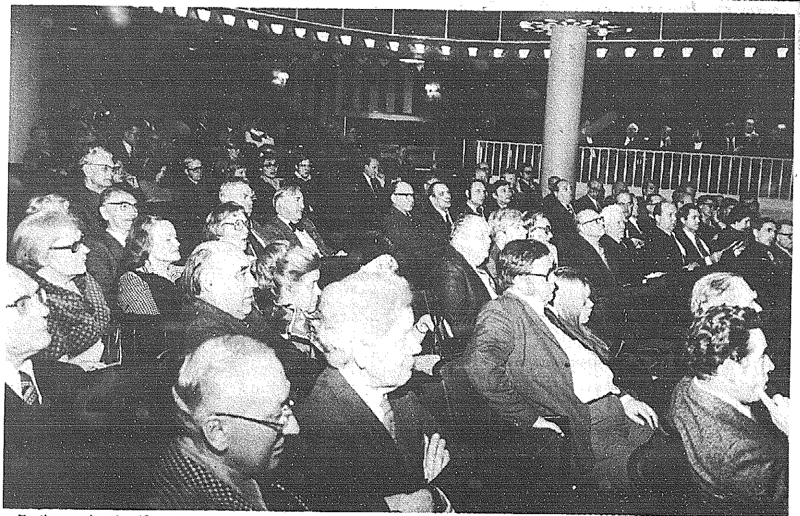

Eesti organisatsioonide esindajad üle maa kogunesid Scala-teatrisse Eesti Majas, et määrata 1980-nda aasta ülemaailmsete Eesti Päevade koht ja valida peakomitee. Pildil moment koosolekust. (Foto Lepper).

Refleksioone

VÄETEENISTUSKOHUSLASED olid Örebros "riigipäeva" pidamas ja leidsid, et kaitseväe senine süsteem ei kõlba kuhugile. Ei ole ajakohane. Sõduritel peaks olema ametiühingud, vaba kõik, tubli palk, prii reisid ja 40-tunniline töönädal. Ja muidugi ei tohi esineda diskrimneerimist, s.o. distsiplinaarkaristusi ohvitseride poolt. Kui ülemjuhataja sellega kõige nõus ei ole, ja seda ta pole, siis lastagu ta lahti. Lahtiseks jääb selle juures küsimus, kes asuks ametiühingulise armee etteotsa? Võibolla ametiühingute kõrgeim boss Nilsson ise, sest kindralid on koos distsipliiniga iganenud.

Uuel ametiühingulisel armeel on muidugi ka uued perspektiivid: kui maa satub ohtu, siis uue kaasarääkimise (medbestämmande) õiguse alusel sõdurite ametiühing võtab seisukoha kas lüüa või mitte vaenlase vastu ja jaataval korral kas 40 lahingtundi või lubatakse ka ületunde.

Vaenlastel on põhjust väriseda, sest kungi ei tea, mida otsustatakse.

VANGID KOGU MAAL on juba pikemat aega käinud ringi (permissioonidel) ja omakorda pidanud "riigipäevi' ametiühinguliseks organiseerumiseks. Nendel on olnud teatavasti nii palju edu, et ametiühingute kõrgeim sheff ise deklareeris, et nõudmine on põhjendatud. Kuivõrra "medbestämmande" käsitleb vangla uuste päris lahti hoidmist, ei ole veel selge.

Selge ei ole muidugi ka see, kudas ametiühingulisel organiseerida vanglate klientuuri väljaspool vanglaid. Kutselistel retsidivistidel on põhjust kaevata, sest kapitalistlik ühiskond ei garanteeri mõnelgi juhul nende kutsetegevuses kindlat kaitset. On juhtunud, et põgenemisel politsei tarvitab tulirelva. On juhtunud samuti, et korteriomanikud rahulike kutsetegevuses murdvaraste vastu on tarvitanud füüsilist vägivalda. Üks pensionär laskis koguni haavlipüssiga teda külastava murdvarga maha!

Muidugi on ühiskonnal siin ettekäädeks asjaolu, et need kutsealad hoiduvad kõrvale maksudest. Teatavasti on seesama "väike viga" olnud takistuseks ka naistele maailma vanimas elukutses kutselisel organiseerumisel, kuigi USA-s nad juba tegid ühe julge katse.

JA LÕPUKS TULEB gratuleerida üht ajakirjanduslikku kolleegi, kellel on ootamatult hästi hakanud minema. Välis-Eesti teatab nimelt juba mitmendat korda, et ta on "kõige suurem eesti leht vabas maailmas". Tõusnud nagu Fenix vanast samanimelise auväärse minevikuga lehe tuhast pärast neid erutuselaineid, mida tõi kaasa mõne aasta eest "uue Tammsaare' külaskäik kodumaalt.

5 000 lugejat tekkisid üleöö, mis ei ole ju halvasti, kuigi keegi ei tea vabas maailmas levitatava eestikeelse nõukogude lehe Kodumaa tiraazhi, milline senini ei ole tagasihoidlikkusest uhkeldanud arvudega.

Äkki on ta veel suurem?

Kõige selle juures arusaamatuks viimases lehe numbris tubliks läti karutapjaks tehtud lehe supporteri väljendus eesti ajakirjanduseprobleemi omadele ja võõrastele tutvustamiseks kirjutatud "sisemises kirjas", et seesama leht on ühe jalaga hauas olnult, nüüd jõudnud jälle selle haua äärele, mispärast ta väärivat erilist tähelepanu, eriti olukorras, kus konkurentidel esineb lubamatuid säärdekargamisi "võimukandjatele kodumaal".

Nii et sõpruse pärast on parem hoiduda säärdekargamistest.

Muidu aga tuleb meelde maailmameister kõigis poksikaaludes Cassius Clay, nüüdne Muhammad Ali, kes kunagi ei ole häbenenud kinnitamast, et ta on kõige suurem, vägevam ja ilusam omasuguste hulgas. Eestlased aga ütlesid, et kes muu koera saba kergitab kui ta ise.

KJ

Tallinna turniirilt:

Ivo Nei alistas Tali

Tallinnas toimuval Paul Kerese mälestusturniiril juhtis kolm vooru enne lõppu endine maailmameister Tal (Läti) 10 punktiga. Temale järgnesid: Romanishin (N. Liit), 8 1/2 punkti (üks partii pooleli), Gipslis (Läti) ja Uhlmann (Ida-Saksamaa) 8, Gulko (N. Liit) 7 1/2 (1), Unzicker (Lääne-Saksamaa) 7, Bronstein (N. Liit) 6 1/2 (2) ning Kärner (Eesti) 6 1/2 jne.

Vahepealsetest sündmustest nimetatagu, et eestlane Ivo Nei on võitnud Tali, Kärner on võitnud Romanishini ja Velimirovili (Jugoslaavia) ja rootslase Ornsteini ning viigistanud Unzuckeri vastu. Heuer on võitnud Neid ja viigistanud ms. Gipslise ning Bronsteini vastu ja Pohla (Eesti) on võitnud Poutiaineni (Soome) ja Pribyli (Tshehhoslovakkia) ning viigistanud Unzickeri vastu.

Kvalifikatsioonivõistlustel maailmameistri tiitlile on Kortshnoi — Petrosjan Il Cioccos Itaalias viigistanud kõik neli esimest partiid. Seis on seega 2—2. Spasski (N. Liit) — Hort (Tshehhoslovakkia) on viigistanud kuuest esimesest partiist viis, kusjuures Spasski on võitnud 3. partii ja juhib seega matshi 3 1/2—2 1/2.

Larsen (Taani) ja Portisch (Ungari) Rotterdamis on aga seevastu viigistanud kuuest esimesest partiist ainult ühe, nimelt 2. partii. Portisch on võitnud 1. ja 4. partii ning Larsen 3. partii. 5. ja 6. partii on pooleli. Portisch juhib seega matshi 2 1/2—1 1/2 (2). Selle matsh partiid on kujunenud erakordselt visadeks ja pikkadeks. Nii oli 1. partii pikkus 67 käiku, 3. partii 86 ja 4. partii 80 käiku.

Brasiillase Meckingi ja venelase Polugajevski matshil on Polugajevski võitnud 2. partii kuna 3. ja 4. partii on jäänud viiki. Ka 1. partii oli viik. Polugajevski juhib seega matshi 2 1/2—1 1/2.

Nende võistluste osavõtjatest on suurmeister Kortshnoi andnud hiljuti jutuajamise hollandi ajakirjanikule Tim Krabbele, kes on avaldanud selle USA Maleliidu ajakirjas Chess life and Review.

Selle jutuajamise jooksul kerkised loomulikult esile juba ammu esitatud väited sellest, et vajaduse korral N. Liidu suurmeistrid meelega kaotavad mõnele teisele N. Liidu esindajale, et aidata seda võidule. Kortshnoi eitas, et ta oleks ise kunagi niisugustest tehingutest osa võtnud, kuid süüdistas teisi N. Liidu suurmeistreid, nagu praegust maailmameistrit Karpovit, endist maailmameistrit Petrosjani ning isegi kadunud suurmeister Kerest selles.

On aga vaevalt usutav, et eriti Keres oleks nõustunud niisugustest ebasportlikest korraldustest osa võtma.

Kortshnoi, kes möödunud suvel hüppas Hollandis läände, süüdistas aga eriti Karpovit ja Petrosjani selles, et nad on N. Liidu praeguse süsteemi kaasajooksjad, kes võivad selle tõttu "nautida suurepärasest elust: mitmesugused eesõigused, keskmisest palju kõrgem palk, autod ja reisid välismaale".

Kuid Kortshnoi lisas, et selle juures tuleb olla ettevaatlik oma sammudega. Nii leiti näiteks suurmeister Mark Taimanovilt, kui ta tuli 1971 tagasi oma matshilt pärastise maailmameistri suurmeister Robert Fischeri vastu, kellele ta oli kaotanud 0—6, pagasi hulgas Aleksander Solzhenitsõni raamatuid.

Tagajärjeks oli see, et N. Liidu maleliit keelas Taimanovilt viieks aastaks õiguse võtta osa rahvusvahelistest võistlustest.

Kortshnoi väitis oma jutuajamises, et kui ta mõni aasta tagasi mängis kvalifikatsioonivõistlustel maailmameistri tiitlile matshi Karpovi vastu, siis "kõik poliitbüroo liikmetest kuni malefunktsionärideni" lootsid ja ootasid Karpovi võitu. Karpov juhtiski juba alguses 0—3, kuid siis Kortshnoi võitis kaks partiid järjestikku. Ta jätkab:

"Mul oli tunne, et kui hakkaks paistma, et ma võidaksin matshi, midagi juhtuks mulle, näiteks õnnetus tänaval. See võib paista tagakiusamismaaniana, kuid tagakiusamismaania ja tõelise hirmu vahel ei ole Venemaal mingit selget vahet. Karpovil oli matshi lõpul jõud täiesti otsas.

Ta oli kaotanud tunduvalt oma kaalust ja ta vererõhk oli kõvasti tõusnud". Siia lisab ameerika ajakiri vahele, et ka suurmeistrid Larsen ja Petrosjan kannatasid kõrge vererõhu all, kui nad olid kaotanud Fischerile.

Lõpuks Kortshnoi puudutas oma jutuajamises ka võimalikku matshi Karpovi ja Fischeri vahel. Seda püüti möödunud aastal korraldada, kuid katse nurjus. Kortshnoi ütles:

"Ma loodan, et matsh Karpoviga toimub. Fischer muidugi võidaks selle. Võibolla matsh ei puudutaks maailmameistri tiitlit, kuid kui Fischer võidaks teda 10—3, oleks tal väga raske tiitlit säilitada. Karpov on hea mängija, kuid Fischer on geenius".

Karpov ongi teatanud, et kui ta peaks kaotama mitteametlikul matshil Fischerile, ta loobub maailmameistri tiitlist. (EPL/ER).

— — —

Eestis on surnud 1976 Minna Eisler ja Ella Arbeiter.

USA-s suri Heino Visse.

Reutlingenis Saksamaal suri 28. nov. 1976 dr.med. Lydia Riesenkampff, n-na Lindström, sünd. 12. juulil 1893 Haapsalus.

Otsimine

Aili ja Ati Maripuu'd (elukoht Antverpenis, Belgias) otsivad teateid oma isa Antoni ja ema, sünd. Vasar (sünd. Hiiu- ja Saaremaal) sugulaste kohta — isa vendade, õdede ja teiste sugulaste kohta. Teat. saata EPL, Box 667, 101 29 Stockholm 1.

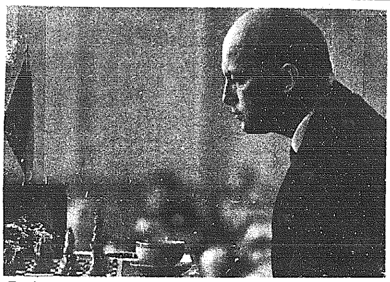

Eesti paremiku eesotsas seisev Ivo Nei võitis endist maailmameistrit Mihhail Tali.

Kohalik elu

STOCKHOLM

Eesti Maja teade

Eesti Maja einelaua avamise puhul soovib uus ökonoom Magnus Lundström teretulemast kõigile eestlastele kohviga Eesti Majas pühapäeval, 3. aprillil kell 15.00 kuni 17.00.

Alates esmaspäevast, 4. aprillist algab einelauas ja seltskondlikes ruumides pidev teenindamine. Ökonoom avab esialgu ühe kuu jooksul einelaua ka päeviti kella 11 ja 13 vahel ning tavalisel lahtioleku ajal kell 16—19.

Seltskondlikke ruume saab tellida telefonil 21 81 34. Kui pole isiklikku vastajat, läheb tellija kõne automaatselt lindile. Sel puhul palutakse ütelda oma nimi ja telefoni number, mille järele siis ökonoom võtab ise kontakti tellijaga.

STOCKHOLM

Teadusliku Seltsi loeng

Eesti Teaduslik Selts Rootsis korraldab kolmapäeval 23. märtsil kell 17.45 Eesti Majas, Wallingatan 34, 5 tr., ettekande. Kõneleb dr.phil. Arnold Soom teemal "Riigikantsler Axel Oxenstierna Virumaa mõisatekompleksi majandusprobleeme 1620—1650". Kõik huvitatud on teretulnud.

Ettekandele järgneb ETSR-i aasta-üldkoosolek samas.

STOCKHOLM

Kirjandusõhtu

Eesti Kultuuri Koondise korraldusel toimub reedel, 25. märtsil kell 18 Eesti Majas kirjandusõhtu, kus ettekannetega esinevad kirjandusteadlane Helmi Eller "Otto Wilhelm Masing kirjaja keelemehena" ja dotsent Herbert Salu "Otto W. Masing ja inimõigused". Deklamatsioon — "Päts" ja ühislaul "Vändra metsas, Pärnumaal"...

Muusikalises osas esitab Alfred Pisuke (viiul) Lembit Avessoni Aaria ja Eugen Kapi viis eesti tantsu: Eesti tants, Karu tants, Tants torupilli saatel, Aeglane tants ja Marupolka. Klaverisaade — Harri Kiisk.

Eesti Kultuuri Koondise juhatus ütleb kõigile kirjandussõpradele tere tulemast!

STOCKHOLM

EK Naissektsioon

Eesti Komitee Naissektsiooni liikmeteõhtu toimub kolmapäeval 23.3. kell 17.00 Malmtorgsgatan 5.

Mare Leet loeb ühe novelli Aleksander Solzhenitsõnilt (tõlge ja kommentaarid Adelaida Lembergilt).

Järgneb EK Naissektsiooni aastakoosolek koos valimistega. Registreerida hiljemalt teisipäevaks 22.3. Siiri Kandrele, tel. 48 68 58 või Ella Priuhkale tel. 47 79 81.

Naissektsiooni õpperingid lõpetavad oma tegevuse enne kevadpühi.

— — —

Orlandos Florida osariigis USA-s suri 20. veebruaril Maimu Röuk, sünd. 4. detsembril 1923 Võhmas.

Ristsõna 4

Paremale: 1 kaassõna 3 järelkiri 5 end. kõrts Tallinnas 7 rännakut 9 tapaloom 10 naisolevus 11 raskused 12 EPL toimetaja 13 on (saksa k.) 15 kink 17 lama 19 riik Kesk-Ameerikas 20 tahab nikotiinist mürgitatu 21 uudne 22 endi toolile sättima 23 Tähekuju, haigus ja väike veeloom 26 sadama kinnitatud kaljusein 28 õli (ingl.k.) 30 elukutse 31 Tähtkuju ja samal ajal sündinud 32 on näiteks suur võit loteriil 33 end. Rootsi peaminister 35 siis peetakse puhkust 37 noot 38 astatiin 39 Anno Domini.

Alla: 1 Tähtkuju (os. käänе) 2 mulk 3 kuri 4 liikus edasi-tagasi 5 vabaduse kaotanud inimene 6 kodulinnud 7 meie 8 toiming 9 spordiriist 14 läkitama 16 Tähtkuju ja naisolevus 17 meresõiduk 18 indiviid 19 Peeter Väli 24 ägisema 25 õhin, ind 26 vee-elanikud 27 vahend härgade rakendamiseks 28 osa puust 29 tähtkuju ja kiskja (mitm.) 30 pressiagentuur 34 aasta eest surnud punane rahvajuht 36 suurriik.

Lahendus 3:

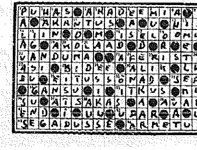

Niinimetatud "sportlovi" ajal korraldasid karu rajurid väljasõidu oma lipkonna majja Väsbys. Kaasa võeti ka külalisi teistest Stockholmi lipkondadest. Veedeti mõned mõnusad päevad kevadpäikses. Pikem matk lõppes metsas vorstigrillimisega. Viimasel laagripäeval valmistati omal käel pidusöök, mis maitses nagu heas restoranis. Pildil Karu lipkonna maja Väsbys talverüüs

Terve rida USA osariike ja maakondi kuulutasid ka tänavu 24. veebruari ametlikult Eesti Päevaks. Pildil Connecticuti osariigi kuberner Ella Grasso kirjutamas alla vastavale proklamatsioonile. Juures on Connecticuti eesti seltsi esindajad (vasakult) Endel Kool, Erich Siismets ja Kaja Mägi.

Quebeck lahku Kanadast? Separatism üha tugevam

TORONTO (VE) — Kui Kanada parlament võttis vastu otsuse tervitada vormilist riigipead kuninganna Elizabethi tema troonileku 25-nda aastapäeva puhul ja selle peale end. peaministri Diefenbakeri ettepanekul mängiti Briti impeeriumihümni "God save the Queen", äratas tähelepanu, et Quebecki provintsi rahvasaadikud koos teistega ei tõusnud püsti.

Kaks jäi neist istuma ja kaks eelistasid saalist väljaminemist. See kriipsutas alla Quebecki provintsi kasvavat separatismi pärast lahkulööjate erakonna Parti Quecois võimletulekut valimistel. Peale Quebecki inglaste on rahutud ka ingliskeelt kõnelevad teised etnilised grupid, nende seas eestlased.

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas kõnekoosolekul Toronto Eesti Majas andis nõukogu abiesimees Möldre Montrealist ülevaate separatismiküsimusest tema koduprovintsis. Kõneleja meenutas, et Quebecki provintsis aastate jooksul tekkis mitmesuguseid prantsuse poliitilisi rühmitusi, millised René Levesque ühendas praeguseks tugevaks Parti Quebeckoisiks.

Teatavasti andis seperatislikule liikumisele hoogu kadunud president de Gaulle, kes seda avalikult toetas.

Kõneleja nentis, et Levesque pole kunagi olnud rahul maksva olukorraga ning tõenäoliselt pidi ta partei saama kusagilt majanduslikku toetust.

Separatistide valimisvõit oli suureks üllatuseks mitte ainult Quebecile vaid ka kogu Kanadale, kuna sellist võitu ei lootnud ka Rene Levesque. Praegu ei ole veel analüüsidega selgusele jõutud, kas valijad hääletasid separatistidele põhjusel, et nad ei olnud rahul eelmise liberaalide valitsusega või tahavad nad tõeliselt Quebeci Kanadast lahutada.

Quebeci tuntud ajakirjanik Claude Ryan arvab, et kui separatistid esitavad rahvahääletusel oma ettepaneku teksti tagasihoidlikul kujul, kusjuures lahkulöömist drastiliselt ei pooldata, siis võib see rahvahääletusel läbi minna.

Kui aga ettepanek esitatakse resoluutsel kujul, siis lükkab elanikkond selle tagasi.

Quebeci ei huvita kahtlemata enam Kanadalt majanduslikkude soodustuste saamine, kuna ta on juba nüüdki saanud peaaegu kõik, mis tal võimalik saada on olnud. Quebec kontrollib praktiliselt ka immigratsiooni ning raadio- ja televisioonisaadete küsimusi kuigi need peaksid tegelikult alluma keskvalitsusele.

Parti Quebecois on organiseerinud oma parteisse suurel arvul noori, kes aitasid 15. novembri valimisi läbi viia ja kes tegutsevad aktiivselt ka nüüd referendumi ettevalmistamisel.

Neile vastukaaluks on liberaalide partei hakanud kohalike elanikkonna hulgas organiseerima gruppe ja koosolekuid, kus seletatakse Quebeci elanikele lahkulöömise praktilised tagajärjed.

Quebecis arvestatakse isegi selle võimalusega, et kui lahkulöömise referendum läbi ei lähe, siis organiseeritakse rahutusi, demonstratsioone ja vägivallategusid. Sellises olukorras arvavad paljud, et koduraha huvides on kasulik separatistidele hääletada. Kõneleja juhtis ka tähelepanu sellele, et kui Quebecis Kuuba konsulaadis salakuulajate kool avastati ja viis kuuba diplomaati välja saadeti, siis mainis Quebeci kohtuminister, et Quebeci valitsus ei taha RCMP vahele sekkumist oma asjadesse ning lahendab ise oma probleemid.

Sellest võib järeldada, et siin pole tegemist ainult Kuubaga vaid mängus võivad olla ka teiste riikide diplomaadid.

Küsimusele, kuidas mõjuvad Quebeci sündmused sealse eestlaskonnale, vastas Möldre, et eestlased ja samuti teised etnilised grupid on äraootaval seisukohal. Paljud inimesed viivad siiski oma rahad mujale, kuid vanematel inimestel on raske mujale üle kolida.

Kuna praegu on palju maju müügil, siis on majade hinnad odavad ja praegu ei ole kasulik maju müüa. Kui referendum Quebecis peaks läbi minema ja Quebec Kanadast eraldub, siis tekitab see eestlastele ja teistele etnilistele gruppidele kahtlemata suuri probleeme.

Teine referent Harald Raudsepp tõi tervitusi Eesti Vabariigi esindajalt USA-s Jaaksonilt ning tähendas, et USA uue presidendi Carteri ja uue administratsiooni poliitilised suunad ei ole veel selgunud ja selleks kulub vähemalt kolm kuud enne kui midagi kindlat võib ütelda.

Mõningad momendid on siiski juba esiplaanile kerkinud kuna asepresident Walter Mondale tähendas Brüsselis Nato ministritele, et USA ei vähenda Nato sõjaväe ülevalpidamiseks reserveeritud summasid ning Mondale reis Euroopas ja Jaapanis kinnitas et Carter tahab luua tihedaid sidemeid USA liitlastega.

Praeguste tunnusmärkide järele hakkavad USA president ja valitsus ka rohkem rõhku panema inimõiguste rakendamise allakriipsutamisele raudeesriidetagustes riikides, mida kinnitas välisministeeriumi protest Tshehhoslovakkia dissidentide tagakiusamise puhul.

Raudsepp väitis, et eestlaste ja teistel Balti rahvastel olid suured teened, et USA Kongressi juurde loodi erikomisjon, kes jälgib Helsingi kokkulepete täitmist.

Meie kõik peame andma oma toetuse ja abi nendele inimestele, kes kodumaa rahva vabaduse taastamise eest võitlevad, sest kui meie poleks siin neid pingutusi teinud, siis oleksid kodumaa eestlased elanud kõige viletsamat vene külaelaniku elu, arvas Raudsepp.

Kõneleja ütles, et meil on väljavaateid uue administratsiooniga tihedalt koos töötada, kuna president Carter on väga hästi informeeritud olukordadest Balti riikides.

Meil on ka häid sidemeid Kongressiga, kus praegu on kontrolliv enamus demokraatide parteil.

"OLUKORD EI OLE VEEL SELGE. . ."

Ingliskeelse Kanada juhtiva provintsi Ontario peaminister William Davis kohtus möödunud nädalal Quebeci linnas Quebeci provintsi uue peaministri Rene Levesque'iga, et arutada temaga Quebeci Kanadast lahkulöömise probleeme. Mõlemate peaministrite vahel toimus pikem nõupidamine, mille lõpul lakooniliselt mainiti, et mõlemate peaministrite seisukohad Kanada tuleviku suhtes on erinevad.

Peaminister Davis pidas möödunud pühapäeval kõne konservatiivide kokkutulekul Londonis, Ontarios, kus ta väitis, et praegu on veel liiga vara otsida lahendusi Quebeci eraldamise küsimustele, kuna see probleem ei ole veel selge ja kõigiti arusaadav.

Hamiltonis Kanadas suri 16. veebruaril Viktor Rebane, sünd. 29. juunil 1910 Eestis.

Austraalias Metsaülikool

MELBOURNE (MK) — AUSTRAALIA NOORTE Metsaülikool toimus järjekordselt jaanuaris Mount Baw Baw asulas Melbourne suusaklubi majas. Metsaülikooli juhatajaks oli Tiiu Salasoo.

Loengud ja arutlused hõlmasid eestiainelisi teemasid minevikust kuni tulevikuni, samuti ka kaasaegseid probleeme niihästi Austraalias kui ka mujal maailmas.

Hugo Salasoo kõneles eesti rahva ajaloost, eriti ühenduses jüriöö mässu aegadega, sisukalt täiendades kuulajate lünklikke teadmisi tolle ajastu kohta.

Elavad sõnavõtud järgnesid ja teisele loengule "Tervis ja moodne aeg" milles kõneleja rõhutas alkoholi, suitsetamise ja uimastusvahendite tarvitamise probleeme. Hugo Mitt oma loengutega Austraalias lennuteedest ja ergonoomiast andis põgusa ülevaate lennuliikluse mõnedest aspektidest, millega tavaline reisija kokku ei puutu:

Samuti saime ka selgitavaid näpunäiteid palju lihtsamates küsimustes, kas või näiteks selles kuhu on kõige otsarbekam asetada alualampi kirjutuslauał. Winifred Oser jutustas mõndagi huvitavat eesti keele omapära kohta seoses selle päritolu ja arenguga ning teises loengus selgitas vähemtuntud punkte "Kalevipoja" saamisloost.

Majanduslikel teemadel kõneles Arvi Parbo: Eesti majanduse arengust ning Austraalia majanduslikest probleemidest. Eesti muusikamaailma viis meid kolme loenguga August Pruul, rääkides üldlaulupidudest enne iseseisvusaega ja selle ajal, samuti mõnedest silmapaistvatest eesti muusikameestest. Arvi Vainomäe ülevaade Eesti metsadest oli põhjalik ja pakkus uudset isegi neile, kes neid metsi veel isiklikest kogemustest mäletasid.

Kirjanduslikul alal Eili Annuk kõneles kirjanik Ain Kalmusest, tuues näiteid tema loomingust, teisena tutvustas ta osakest Eestist: Tartumaad, selle loodust, elanikke ja elustiili läbi aegade.

Meinhard Ots tõi väga laialdase ülevaate eesti vanasõnadest ja nende mõttest. Erik Holm esitas hulga huvitavaid lindistatud näiteid eesti rahvalauludest ja pillilugugest, alates esimese teadaoleva jäädvustatud rahvalauluga. Veel rääkis ta oma muljetest tänapäeva Eestist, illustreerides oma ettekannet mitmekesise pildimaterjaliga ja samuti vestles ta oma elukutselisest tööst higlaparbulaste ehk sitasitikate uurimisel ja aretamisel Austraalias.

Kõigile sai selgeks, et kui neid oleks siin rohkem, siis poleks nii suurt probleemi võsakärbestega. Oma muljeist ja mõtteist Ülemaailmsete Eesti Päevade kohta kõneles Nony Salasoo, rõhutades eriti nende kokkutulekute tähtsust mälestuste elustemisel ning uute loomisel.

Arutlusi peeti Salme Pruudeni raamatu "Panslavism and Russian Communism" kohta ja teemal "Eestlus aastal 2000". Raske öelda, kas keegi nendest palju targemaks sai aga vähemalt jutuainet nad tekitasid.

Regulaarse tegevuse hulka kuulusid veel koorijuhtimise seminarid August Meta Pruuli asjatundlikul juhatusel. Need olid tunnid, kus ainult istumise ja kuulamisega kuidagi läbi ei saanud. Igaüks pandi vähemalt kooris kaasa laulma ja enamus pidi ka ise tolle Metsaülikooli Segakoori ees seistes näitama, kas saadud õpetusest midagi kasu on olnud.

Muidugi, koor oli nii hää, et juhtide aegajalised soperdamised laulmist hoopiski ei seganud. — Ja kõige tähtsám regulaarne tegevus oli muidugi igapäevane eesti keele tund.

Peale eelmainitu käisid veel soovijad koos rahvatantsu, laulu ning luule huviringidena ning pea igaüks oli muu tegevuse vahel ametis mõne ettekande koostamise ja harjutamisega lahkumisõhtu puhuks. Need läksid, kuidas kellelgi: mõnel viperustega, mõnel ilma — kuid head tuju ja lõbu oli laialt.

Ülaltoodu võib küll kõlada liialt kontsentreeritud programmina, aga tegelikult oli vahelduseks ka vaba aega. Ilusate ilmade saabudes peeti loengud ja arutlused tihti vabas looduses, kus vahetevahel küll tuli sipelgatega istekohtade pärast võidelda. Toimus ka üks organiseeritud ning mitu omaalgatuslikku matka, kuid energiat jäi noorematel veel ülegi.

Kohalik elu

GÖTEBORG

Valgeranna

Göteborgi Eesti Seltsi laste suvekodus Valgerannal on veel vabu kohti nii esimesse kui ka teise vahetusse.

Suvekodus algab tegevus esimeses perioodis 12. juunil ja kestab 10. juulini, kuna teine vahetus on 10. juulist 7. augustini.

Suvekodusse vajatakse mõlemateks perioodideks personali, juhatajat ja kasvatajaid. Teise vahetusse on vaja ka perenaist ja perenaise abi.

Vajaliku informatsiooni saab Göteborgi Eesti Seltsilt Box 100 45, 400 81 Göteborg või telefonidel 031/87 67 05 (Lilleste) ja 031/27 90 29 (Karisaar).

STOCKHOLM

Osakonna ball

Stockholmi Eesti Osakond tähistab oma 15. aasta juubelit laupäeval, 30. apr. kl. 19 Anglais Hotelli peosaalis. Menüü: Salat Nicoise, õlu või karastav jook, praad Bourguignonne, 1973 Chateau Haut Bernicot, kohv.

Tantsuks mängib orkester. Rikkalik baar on terve õhtu jooksul avatud. Vanusepiir 18 aastat.

Riietus: Pikk kleit, tume ülikond. Hind 85:-.

Registreerimine postgiro kaudu hiljemalt esmaspäeval 28. märtsil. (Pg 65 82 90 - 2, Estlands Nation).

SÖDERTÄLJE

Laskurite klubiõhtu

Södertälje Eesti Laskespordi Klubi traditsiooniline klubiõhtu toimub 26. märtsil algusega kell 18 Östergårdenis, Glasbergavägen (Östertälje kiriku taga).

Klubiõhtul antakse auhinnad 1976 a. parimatele laskuritele. Käesoleval aastal on loota paljude soojasüdameliste auhindade annetajate klubiõhtust osavõttu, et isiklikult auhinda võitjale üle anda. Varemail aastail on heldekäeliselt auhindu annetanud hr-d: E. Oja, A. Löpp, A. Meerik, A. Mikkov, V. Laas, O. Piilman, A. Univer. K. Põld, B. Ingel, T. End, H. Rikk j.t. Klubi ja auhinna saajate suurim tänu lahketele annetajatele. Erilist tänu pälvib Södertälje kunstnik Avasalu, kes igal aastal on Klubile annetanud väärtuslikke maale.

Kohvilaud ja ühislaul. Tagasihoidlik einelaud koos hr. Endi kuulsate hapukapsastega. Hoogsa ja tujutõstva tantsumuusika eest kuulsate hapukapsastega. Hoogsa ja tujutõstva tantsumuusika eest hooliteb O. Põlluaed.

Kõigile Klubi sõpradele tere tulemast!

UPPSALA

Kotsari loeng

ERF Uppsala osakonna peakoosolekul laupäeval, 19. märtsil kl. 15 kõneleb saatkonna nõunik Valter Kotsar teemal "Valvepostil Londonis". Kõik on teretulnud.

SIIT ja SEALT

Ilmar Vainu, eesti poolel tuntud ajakirjanikuna, raadiomehena ja näitlejana, töötab juba mitmeid aastaid Karlstadi lähedal asuvas väikelinnas Molkomis ühe tehase majandusjuhatajana. Ta on aktiivne ka kohalikus seltskondlikus ja poliitilises elus, kuuludes Nyedi folkpartieti osakonda, kus ta on reviisoriks juba teist korda.

Aarand Roos, kirjanik ja Ameerika Hääle toimetuse liige Washingtonis viibis Torontos Tartu kolledzhis korraldatud Kunstide Päeval, kus ta ette kandis peatüki oma uuest ilmumisel olevast raamatust "Kalevipoeg Jeruusalemmas ja Juutide Kuningas Tallinnas".

Piiskopi õnnistamine

Piiskop Karl Raudsepa ametisse õnnistamine toimub p pühapäeval 27. märtsil kell 1 4 Jakobi kirikus Stockholmis.

Teda õnnistab ametisse EELK peapiiskop Konrad Veem, keda assisteerivad Stockholmi piiskop Ingmar Ström, piiskop em. Sven Danell ning EELK praostid ja õpetajad.

See on esimene piiskopi ametisse õnnistamine EELK-s, mis toimub EELK agenda järgi ja kus ametisse õnnistajaks on oma kiriku ametiisik.

EELK konsistoorium konstateerib kahetsusega, et ei olnud võimalik vältida seda, et samal päeval toimub ka Stockholmi Eesti Algkooli kevadepidu. Mõlemapoolsed heas koostöös toimunud katsed leida mõnd teist lahendust ei andnud tulemust, kuna ametisse õnnistamise tähtpäev tuli kooskõlastada mitme ametiisiku tegevuse ja kohustustega. Märgitagu siiski, et piiskopi ametisse õnnistamine algab juba kell 14 kuna algkooli kevadepidu algab kell 16.

Piiskop Raudsepa ametisse õnnistamisel esineb Stockholmi Eesti Meeskoor, mida juhatab Rein Tubin.

Viirlaidi teos mrs. Carterile

NEW YORK (VES) — Arved Viirlaidi "Ristideta hauad" ingliskeelne väljaanne saadeti autori poolt kahes eksemplaris ka president Carteri abikaasa Rosalynni vennanaisele Aino Smithile.

Aino Smith saatis teise raamatu edasi Rosalynn Carterile, kellelt sai vastu tänukirja märkusega, et seda raamatut loeb ka president. Rosalynn Carter saatis samaaegselt tänukirja ka raamatu autorile Arved Viirlaidile Torontosse.

Soome hinnang Küngi teostele

Mis juhtub Baltikumis ja Soomes?

Niisuguse kahe Andres Küngi Soomes ilmunud raamatu nimedest põimitud päälkirja all ja nende alusel vaatleb metsateadlane Panu Toivonen — tuntud ka poliitikuna ja põhiseadusliku rahvaerakonna Helsingi osakonna esimehena — ajaleht Expressi värske numbri veergudel olukorra arengut Soome lahe põhjakaldal ja sellest lõuna poole asuval kolmel maal.

Oma ligi poole lehekülje pikkuses artiklis, mis on ühtlasi Küngi kahe raamatu (Mitä Baltiassa tapahtuu? ja Mitä Suomessa tapahtuu?) arvustuseks, Toivonen avaldab ms. järgmisi mõtteid:

"Loogiliselt mõeldes, kui on loetud nimetatud kaht hiilgavalt koostatud ning samaaegselt nii juukseid püsti tõstvat kui ka käsiraamatu viisil rikkalikult informatsiooni jagavat teost, on raske jõuda optimistlikele järeldustele. Sama enamlus — kuigi eriastmelisena ja osaliselt ka erinevate meetoditega töötavana — uuristab nii Baltikumi kui ka Soome kõrval, peal ja sees ja ähvardab hävitada nende kui mitte füüsilist olemasolu, siis ikkagi enesetunde ja terve natsionalismi. Baltikumis on see 1940. okupatsioonist pääle toimunud eelkõige pideva venestumisena, Soomes — pideva soomestumisena.

Ühes suhtes on olukord paradoksaalne: tegelikult on rahvustunne Eestis, eriti selle noorsoo keskel, mitmete tunnistuste ja eriti Küngi raamatu järgi elavam, aktiivsem ja teadlikum kui Soomes. Ometi on Eesti okupeeritud maa, kus on nüüd umbes pool miljonit muulast ja kus eestlasi ähvardab vähemuseks jäämine omal maal.

Meil Soomes ei ole võõraid okupante, meie kirikut ja usklikke ei ole taga kiusatud, meil valitseb mitme erakonna süsteem ja parlamentarism, meil on ka eraettevõtlusel oma positsioon, meilt saab takistamata välismaale sõita, meie trükivabaduse seadust ei ole tühistatud, meil ei ole ametlikku tsensuuri jne.

Kõik kulissid on olemas ja mitmeid nendest on isegi lapitud. Kuid sisu on muutunud. See on muutunud kõigil elualadel, rohkem või vähem. Mitte nii nagu loomulik ja alati muudatusi kaasa toov areng oleks mõjunud, vaid nii, et meie keskel nähtavale tulev üksikisikute ja gruppide isekas võimuahnus on niihästi toetunud väljaspoolt tulnud tõelisele survele kui ka ähvardanud niisugusega, millest ei ole veel tõendeid olnudki.

Seda kõike tähendab soomestumine. Andres Küng on selle tõeline asjatundja. Ta on tutvunud tohutu hulga allikmaterjaliga. Ja ta oskab kirjutada. Küng esindab just seda Eestit kõige paremast küljest, mida me tunneme toreda muusika ja kirjanduse, üldse loomisvõime, meiega võrreldes palju selgema kosmopoliitsuse, keelteoskuse ja üldse kommunikatiivsuse, ühe sõnaga öeldes tõelise kultuuritahte kodumaana.

Baltikumi osas näidatakse masinliku tõhususega töötada püüdva kommunistliku süsteemi ja indiviidi kõiki tõelisi vabadusi hävitavat mõju kui ka rahva tõelist olemust muutvat, ta iseseisva iseloomu miinimumini vähendavat lõpputulemust. Ent inimesed ei ole siiski ainult nupud, vaid nendel on ka omad ajud. Sellele on rajatud Küngi mõni kord imestamapanev optimism Baltikumi suhtes.

Baltikumi raamatut ei julgenud ükski meie suurtest kirjastajatest kirjastada, vaid selle andis välja ühe patriootilise mehe, Matti Arjanne, väike kirjastus. Soome raamatu osas sündis ime. Selle kirjastas Kirjayhtymä. Täpselt nii. Meie soomestumine või sellest vabanemine on tõesti meie enda teha". (EPL/ER).

— Maailma ainukeseks väljavaateks on, et seda hakkab valitsema üks hea diktaator.
— Kas niisugune?

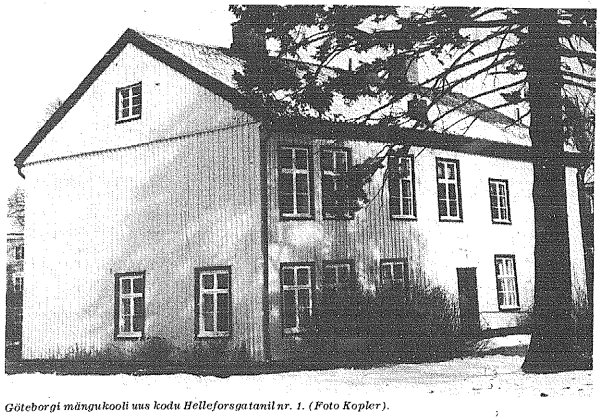

Göteborgi mängukooli uus kodu Helleforsgatanil nr. 1. (Foto Kopler).

Lastevanemaile:

Mängukool Göteborgis

"Rõõmsas ringis me lapsed kõik koos. . ." Sellise lõbusa lauluga alustavad Göteborgi Eesti Mängukooli mudilased oma igakordset tegevust. Ka nendesamade laulusõnadega ütlevad nad oma mängukoolist lahkudes üksteisele hää jällenägemist.

Senini rõkkasid igal laupäeval kella 11.00—14.00 siinse Eesti Maja ruumid laste rõõmsaist häälest. Meie mudilaspere kasvas aga iga aastaga ja lõpuks jäi meie "isamaja" kitsaks. Mitte ainult laste arv, vaid ka laste vanusevahe sundis meid töötama mitmes rühmas, kuid selleks puudusid meil vajalikud võimalused Eesti Majas.

Meile anti küll lahkesti kasutada ka Eesti Komitee ja Eesti Seltsi ruume, et aga tähendatud ruumid asetsevad maja neljandal korrusel ja Eesti Maja ruumid teisel korrusel, siis ei olnud ka see võimalus melle sobivaks lahenduseks.

Möödunud aasta lõpul tuli Tallinna Lipkonnalt mängukoolile ettepanek, hakata kasutama nende lipkonnale hiljuti Fritidsnämndeni poolt kasutada antud kahekorruselist maja Göteborgi äärelinnas. Need ruumid sääl olid kahtlemata sobivamad meie mängukoolile, kuid palusime siiski mõtlemisaega. Melle suureks mureks ja probleemiks oli pakutud maja kaugus linna keskusest.

Alles siis, kui olime oma lastevanemailt suuliselt ja kirjalikult nende arvamused saanud, otsustasime ettepaneku vastu võtta ja mängukooli tegevus uude kohta üle viia.

Göteborgi Mängukooli uus aadress on nüüd: Helleforsgatan 1 ja ütleme siinjuures kõigile eesti mudilastele tere tulemast sinna! Niisamuti on ka kõik teised, kes on mängukooli tegevusest huvitatud, tere tulnud meid külastama!

Avaraile ruumidele lisaks kuulub maja juurde ka suur aed, mis ilusa ilma puhul võimaldab lastele ka väljas mängimist. See maja ja suur aed on nii sobivad lastele, et tekitasid mõtte, korraldada sääl eesti lastele ka e e l k o o l.

Praegu on ju eelkoolidide korraldamine Rootsis kõigis kommuunides väga aktuaalne — ja miks mitte korraldada eesti eelkooliealistele lastele oma eelkool! Esialgse kavatsuse kohaselt tööteks meie eelkool igal tööpäeval 3—4 tundi, vastavalt lastevanemate soovile.

Eesti Komitee Göteborgi osakond on linnavalitsuse vastava osakonnaga ühenduse võtnud ja läbirääkimised eesti eelkooli avamiseks on praegu täies hoos. Nüüd on tarvis teada saada meie laste arv, selletõttu palume kõiki lastevanemaid, kes on huvitatud eesti eelkoolist, sellest teatada EK Göteborgi osakonnale või allakirjutanule.

Mida annab meie lastele mängu- või eelkool? Allakirjutanu on otsinud oma lapsepõlve mälestuste varasalvest seda, mida andis temale kord lasteaed Eestis ja hiljem, juba suurema tüdrukuna, lasteaed Lundis, mida juhatas tol ajal Helmi Mäelo. Mõlemad andsid palju, kuid vahe on sliski võrratult suur.

Kodumaa lasteaias pandi pearöhk ja huvi lauludele ja mängudele, mis väga kõitsid lapsi. Kuid võõrsil kõidab lapsi esmajoones oma kodukeelt rääkiv mängukaaslane.

Siin on tegemist sootuks teissuguse olukorraga ja teissuguse maailmaga, millest on raske aru saada neil, kelledel praegu ei ole väikelapsi või pole nendega lähemat kokkupuutumist. Lapsele, kellel ei ole kodus või lähemas ümbruses teisi eesti lapsi, võib tekkida arvamus, nagu oleks eesti keel ainult "suurte" inimeste keel.

Tema mängukaaslased liivakastis ja mänguväljakul räägivad ju ainult rootsi keelt! Asjaolu, et on olemas ka lapsi, kes valdavad sedasama keelt, mida räägivad vanemad või vanavanemad kodus, võib osutuda lapsele suureks ja väga positiivseks üllatuseks.

Sellele lapsele, kelle kodukeeleks ei ole eesti keel, on mängukooli-kaaslased parimad eesti keele õpetajad, kuna lapsed väga tahavad üksteist matkida. Vanasõna ütleb: mida Juku õpib, seda Juhan ei unusta. See on tõesti nii!

Kõik varases lapsepõlves õpitud ja kuuldud asjad jäävad altiseks meelde või kui ka korraks ununevad, siis on neid kerge "üles äratada". Selletõttu on eesti mängukoolidel täita tähtis ülesanne lastele eestikeelse ja -meelse "põhja" andmisel.

Göteborgi Mängukoolis töötab peale allakirjutanu veel neli kasvatajat: Emmi Kuldasaar, Linda Peet, Aili Aasa ja Maritta Idavain. Nad kõik on töötanud mängukoolis juba mitu aastat ja on väga tublid ja sobivad omal kohal. Göteborgi lastevanemad võivad suurima usaldusega oma mudilased nende hoole alla anda.

Mängukooli viiest kasvatajast kuuluvad neli Göteborgi Eesti Naiskoori ja kolm neist neljast omakorda moodustavad osa lauluriihmast "Lemmikud", mis on üle Rootsi väga tuntud.

Eelöeldust võib igaüks järeldada, et laul ja laulumängud täidavad ühe väga tähtsa osa ka meie mängukooli tegevusest. Laul ja laulumängud on ka väga suure tähtsusega eelkoolealiste laste vaimses arengus, kuna ühislaul julgustab ka kõige arglikumat ja tasast last n.ö. ennast evama.

Lauluga koos õpetame muidugi ka eesti keelt, sest meilgi on lapsi, kes ei valda või veel ei julge rääkida eesti keelt, kuid nad laulavad meelsasti kaasa. Eesti laulu kaudu saavad nad julgust ja hoogu ka rääkimiseks eesti keeles.

Harrastame ms. ka jutukeste ettelugemist, et lapsed tutvuksid juba varakult eestikeelse kirjavaraga ja et neis ärkaks huvi, mis nende suuremaks kasvades suunaks neid ka eestikeelseid raamatuid lugema. Kuigi ehk see võib mõnele tunduda soovunelmana, kuid me ei tohi sliski jätta ühtegi teed ega võimalust kasutamata, et kas või osaliselt seda eesmärki saavutada.

Vastavalt laste lugemisvõime arengule juhime oma lapsi ka eesti kirjasõna juurde ja alustame vähehaaval eesti keele lugemisoskuse algmete omandamisega, sest kõigil 5-aastaseks saanud lastel on olemas "Eesti aabits".

"Rõõmsas ringis me lapsed kõik koos, kas võiksin ühte, teist ma sõbraks saada neist. . ." Nende sõnadega ulatavad Göteborgi Eesti Mängukooli lapsed oma käed kõigile eesti lastele Rootsis, et moodustada ühine suur sõprusring, ja hüüavad kõigile tere tulemast Göteborgi laulupidule eeloleval kevadel!

JUTA NÕMME

(Järgmises "Lastevanemate nurgas" vestleme meie noortele määratud eestikeelsest kirjavarast kodus ja koolis.)

— — —

Canberras Austraalias suri 26. veebruaril Hardy Unt, sünd. 19. augustil 1921 Kuressaares.

Pärnus suri 15. veebruaril Maila-Adda Hellaste, sünd. 10. apr. 1897 Pärnus.

Tallinnas suri advokaat Heinrich Silvere.

Tallinnas suri 27. jaanuaril Hans Laur, sünd. 17. mail 1900 Viljandimaal.

Liberaaldemokraatliku Koondise tegevus 1976

Eesti Liberaaldemokraatlik Koondis pidas veebruari lõpul oma aastakoosoleku. Koondise tegevusest annab ülevaate järgnev kokkuvõte:

Möödunud tegevusaastal on peetud kaks klubiõhtut ja võetud osa kolmest välisüritusest ning teostatud muud välis- ja sisetegevust.

Märtsis tähistati ELD Koondise 30- aastast tähtpäeva Stockholmis Eesti Majas koosviibimisega, kus kõneles dr Maria Kleitsman teemal "Jaan Tõnisson inimesena ja poliitikuna" ja Koondise esimees Endel Krepp teemal "Möödunud 30 aastat".

Liberaalse Internatsionaali aastakongressist Brüsselis m.a. septembris võtsid osa Vilma Belinfante Hollandist, Ülo Ignats Rootsist ja Aleksander Terras Lääne-Saksamaalt. Kongressi teemaks oli: "Parlamentide roll moodsates Euroopa ja teistes demokraatiates". Kongressi raamides pidas Liberaalse Internatsionaali inimõiguste komisjon oma teise töökoosoleku, kus otsustati tegevust inimõiguste kaitse alal edasi arendada koostöös Kristlik-Demokraatliku Maailmaunlooniga, Sotsialistliku Internatsionaaliga ja Ühendrikkide mõlema suure parteiga — demokraatidega ja vabariiklastega.

Oktoobris toimunud Liberaalse ja radikaalse nooruse maailmaunlooni (WFLRY) kongressist Brüsselis võttis osa Ülo Ignats. Olulisemaks küsimuseks kongressil oli noorte tööpuuduse küsimus. Kongressil oli hea võimalus tutvustada Balti riikide ja N. Liidu imperialismi probleeme.

Novembris Brüsselis toimunud Euroopa Ühisturu riikide liberaalsete parteide juhtide kokkutulekust võttis osa Vilma Belinfante.

Novembris peetud päevapoliitiliselt aktuaalsel ettekande- ja diskussioonilõhtul kõneles Ülo Ignats: "Liberaalide rahvusvahelisest koostööst ja muljetest Liberaalse Int ernatsionaali ja WFLRY kongressidest Brüsselis". Andres Käärik esitas ülevaatliku analüüsi Rootsi viimastest valimistest.

Uue valitsuse ametisse astumise puhul saatis koondis Folkpartei juhile Per Ahlmarkile õnnitluse. Per Ahlmark vastas Koondisele läkitusega eesti liberaalidele.

Aastakoosolekul kõneles Koondise esimees Endel Krepp teemal: "Inimõiguste rikkumistest Ida-Euroopas".

Leedu dissident esines aruandega Ameerikas

WASHINGTON (EPL) — Euroopa julgeoleku ja koostöö komisjoni ees Washingtonis esines 24. veebruaril aruandega Leedus moodustatud Helsingi konverentsi otsuste täitmise järgi valvava komisjoni liige Tomas Venclova.

Komisjon asutati novembris ja selle pressikonverents peeti Moskvas Juri Orlovi korteris. Komisjon koosneb viiest liikmest. Venclova sai N. Lüdust väljasõidu loa, ta pass kehtib viis aastat ja tal on perekond Leedus.

Uht komisjoni liiget, 70-aastast Ona Lukauskaite-Poskienet kuulati üle kolm tundi ja katsuti teda igatpidi hirmutada. Sama taktikat on ju kasutatud Moskva ja Ukraina vastavate komisjonide puhul, see ei tule üllatusena.

Helsingi kokkulepe tekitas alguses Leedus tugevat pessimismi. See on aga nüüd muutumas optimismiks. Kokkuleppe täitmise jälgimine annab teatud võimalusi võidelda inimõiguste eest. Eriti juhul, kui läänemaised valitsused näitavad huvi inimõiguste teostamise vastu. Me ootame seda neilt Belgradi konverentsil. Leedu grupp on avaldanud kolm dokumenti sel teemal. Neile lisaks on toodud näiteid üksikute inimeste kohtlemise kohta.

Poeet ja arhitekt Mundaugas Tomonis keeldus restaureerimist Punaarmee monumenti ja nõudis komparteilt rohkem vabadust ning inimõiguste tunnustamist. Ta saadeti vaimuhaiglasse ja sai pärast sealt vabanemist müstilisel viisil surma rongi all.

Vytautas Bogusis ja ta neli sõpra visati välja gümnaasiumi viimasest klassist, kuna nad olid huvitatud usust. Leedu ajaloost ja vene dissidentidest.

Väljaheitmine toimus nende seljatagat, ilma et neil oleks olnud võimalust end kaitsta. Nad on praegu halvas olukorras ja KGB kiusamise all.

Tagakiusamine tabab tihti katoliku preestreid. KGB saadab preestreid oma ametikohtadelt teistele, kogudustelt küsimata. Üks preester pisikeses külas olevat usulise protsessiooniga "seganud hiklust".

Eriti raske on juutide olukord. Avalikult deklareeritakse, et sünagoogis käimine on keelatud. On keelatud ka mälestada juute, kes on langenud Iisraeli-Araabia sõdades.

Emigreerimine Leedust, et ühineda perekonnaliikmetega väljaspool, on eriti raske. Kestutis Yokubynas, paljude keelte oskaja, on veetnud 17 aastat vanglas. Ta on kaua aega asjatult katsunud sõita Kanadasse oma venna juurde.

Mitutuhat leedulast, kes võitlesid partisanidena nõukogude võimu vastu ja on olnud aastaid vangilaagrites, ei tohi vabanemult Leedusse elama asuda. Osa elab neist Lätis Leedu piiri ligidal. Sellega sunnitakse inimesed isoleeruma oma rahvast. Neil pole võimalust sellskondlikuks suhtlemiseks, lapsed ei saa käia Leedu koolis. Hulk leedulasi elab selle tõttu kodumaast kaugel.

Hukkamõist

TORONTO (V.E.) — Kanada parlament mõistis 15. veebruaril üksmeelselt hukka N. Liidu, kus viimastel päevadel on arreteeritud inimõiguste eest võitlejaid. Ettepaneku poolt hääletasid kõikidesse parteidesse kuuluvad liikmed.

Vastava ettepaneku tegi end. välisminister Mitchell Sharp. Parlamendi poolt vastuvõetud otsuses nõutakse, et Kanada välisminister D. Jamieson avaldaks N. Liidu valitsusele Kanada rahvaesinduse pettumust ja sügavat muret Aleks. Ginzburgi, Mykola Rudenko, Aleks. Tihhi ja Yaro Orlovi arreteerimiste pärast.

Jalgpallurid väljaspool Göteborgi!

22. mail toimub teatavasti Göteborgis laulupidu. Neljapäev, 1. 9. mai on nimetatud noorte päevaks. Päeval toimuks sport ja õhtul pidu.

Üks spordidialadest oleks jalgpall, nii nais- kui meeskondadele Göteborgi ja ülejäänud Rootsi vahel. Selleks otstarbeks oleks ülejäänud Rootsist vaja moodustada meeskond.

Vastav koosolek toimuks Stockholmis laupäeval, 27. märtsil rahvatantsuihingu Kassari ruumides, Grev Turegatan 15, 3 tr (T-jaam Östermalmstorg) kell 14.

Koosolekule on teretulnud kõik jalgpallihuvilised.

Kel pole võimalik Stockholmi tulla, palutakse huvi korral sellest teatada Tanel Moorale, tel. 08/710 29 03 (õhtuti).

Ernesaks kaasaegseist kes pääsesid läände

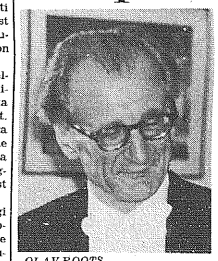

OLAV ROOTS

PEETER PAUL LUDIG

HUBERT AUMERE

Helilooja ja dirigent Gustav Ernesaks puudutab oma Tallinnas avaldatud mälestuskatkendites oma kaasaegseid muusikalnimesi, puudutades ka neid, kes elavad Läänes. Nii kirjutab ta tema "silmade all" võrsunud viiulivirtuoosist Hubert Aumerest, kes mõni aeg tagasi Münchenis suri:

Viiuldajatest meenu kõhn martsipanniäoline sametkuues Hubert Anton-Aumere. Selle mehe kuulsus lähenes mõneti Paul Kerese omale. Hubert oli hiilgav virtuoos. Mäletan, et see prof. Pauliseni töö pärl, tulevane viiulikuulsus, laulis poisikesena soltedzhotundides harjutusi imeilusa kõrge ja äärmiselt puhtakõlalise sopraniga."

Hubert Aumere kujunes konservatooriumis õppimiste kõrval ka tubliks spordimeheks, kes lühijooksudes jõudis koguni tipptklassi.

ERNESAKS TIIT KUUSIKU RISTIISA

Tiit Kuusiku kohta:

Tiit Kuusik kannab tänaseni auga helisevat laulukuninga mantlit ja tema kõliseval kroonil pole ühtegi roosteplekki. Teistest kaua esinevatest lauljatest erineb ta selle poolest, et on üha paremini laulma hakanud."

Peale selle, et oleme õpingukaaslased, olen ka Kuusiku ristiisa. Kuidas? Meil on ju vahet ainult mõni aasta.

Aga eks nii. Juhatasin 30. aastate keskel Tallinna Linnateenijate Meeskoori. Sõitsin selle kooriga Narva kontserti andma ja võtsin kava rikastajaks kaasa Dietrich Kuusiku. Muutsin omavoliliselt afišhi solisti nime Tiit Kuusikuks, ilma et temale sõnagi oleksin lausunud. Nõnda see jälgi. Nii et ristipapa kõige otsesemas mõttes."

KAPI JA LEMBA TÜLI

Ernesaks esitab episoodi, mille oli kuulnud konservatooriumikaaslaselt Villem Reimanilt. Viimane kannab nüüd professori tiitlit.

Nagu teada, Artur Kapp ja Artur Lemba omavahel eriti läbi ei saanud. Huvitav on aga nende leppimislugu. Reimani andmetel oli Kapp kirjutanud ühe klaveriteose ja pakkunud seda kolleegile, keda ta vahel A. L-iks või kaadlibitum'iks armastas nimetada, öeldes:

Me oleme juba vanad mehed, mis me ikka tülitseme. Vaat siin on minu uus klaverikapritsho. Sina oled hea pianist, ma oleksin väga rõõmus, kui sina selle leppimise märgiks esimest korda ette kannaksid.

Vastus koosnenud ainult superlatiividest:

Oh ei! Kuidas mina, nüüd juba vana mees, julgeksin oma praeguse mäluga nii suure helilooja nii head tööd rikkuma hakata.

Ta tänanud südamlikult erilise kõrge au eest, kuid keeldnud mängimast. Oli see siis leppimine või ei olnud? Eugen Kapp arvab, et oli.

LÜDIG JA ROOTS

Edasi jutustab Ernesaks:

Klaverimängijatest mäletan hästi Peeter-Paul Lüdigit, Mihkel Lüdigi poega. Kohtusin temaga viimati Niagaara kose ääres. Kuigi ja ise mulle oma aadressi andis ja hiljem mina talle koos kirjaga Mihkel Lüdigi mälestusraamatu teele saatsin, tuli see adressaati leidmata tagasi.

Minuga ühel ajal lõpetas konservatooriumi eksternina tartlane Olav Roots. Ta oli haruldaselt peen pianist. Lisaks klaverile lõpetas veel kompositsioonieriala ja sai lõpueksamil oma fuuga eest 5+. Oli õppinud H. Elleri juures.

Hiljem osutus Roots suurepäraseks orkestridirigendiks, otsitud pianistiks, oivaliseks kammermuusika viljelejaks. Suri alles hiljuti Lõuna-Ameerikas.

Mälestuste autor jutustab, et kunagi konservatooriumi päevil Tallinna spordiselts "Kalevi" jalgpallimeeskonna kaitseliin oli olnud täielikult konservatooriumi poiste käes. Väravas oli tenor Eino Uuli, kes pärast teatavat häälekaotamist hakkas ooperilavastajaks. Üks kaitsjaid oli konservatooriumi õpilane Heino Rõmmer, hiljem Roomere, teine klaveriklassi õpilane Theofil Maiste (mitte tenor Teo Maiste, kes praegugi laulab Estonia ooperis).

ERNESAKS LASTEKASVATAJANA

Ernesaks jutustab veel episoodi 1931 suvest, kui ta oli Kaareperes raudteelaste suvekodus kasvatajaks.

Kord oli ta koos kaaslasega ühelt juhuslikult mööduvalt lapselt täiesti eba-pedagoogiliselt küsinud, mitu korda on ta lähedases õunaaias salaja käinud. Kas viis või kuus korda. Vastus oli olnud — seitse.

Hiljem lõunalauas öeldud lastele, et kõik need, kes salaja õunaaias on käinud, tulgu ja tunnistagu oma patud üles. "Sa armas halastus! Tuli melle aga siis rohkesti tööd! Sajast lapsest ilmus kohale kaheksakümmend viis!

Veel üks episood: 'Vilmasel RAM-i külaskäigul Saksa DV-sse tuli keegi mees minu juurde ja küsis täiesti aktsendita eesti keeles: 'Kas sa mind siis ei tunne, me õppisime ja koos Kapi juures? Minu nimi on Harry Genz." Siis tuli meelde. (AJARATAS/VES)

Lundi pensionärid nägid kirjanikefilmi

Lund (EPL) – Filminäitamise õhtul Eesti Majas Lundi-Malmö eesti Pensionäride Ühingu järjekordsel kokkutulekul demonstreeris kirjanik Bernard Kangro filmi, mille oli teinud ta tütar Eeva-Merike Kangro 10 aastat tagasi nende kevadisel külaskäigul Stockholmi. Film käsitleb eesti kirjanikke, keda seal oli kohatud koduses miljöös.

Kokkutuleku avas Ühingu esimees August Mõttus, kes tervitas eriti kokkutulijate hulgas külalisi Ella Pikvert ja abielupaar Liivolat ning Reitalut.

Film algas Arasõiduga Lundist, kusjuures reisiseltsonda kuulus ka Valev Uibopuu. Stockholmis külastati esimesena Arvo Mägi perekonda, kus nägime kirjaniku elamut keset kevadist õilmitsevat loodust, tema tööruumi, avarat korterit ja tema arstist abikaasat, kes palus külalised lõunalauda.

Järgmisena oli kohtamine August Mälguga tema töökohas Dramatenis ja hiljem ta kodus Mälarhöjdenis, kus külalisi vastu võttis Leini Mälk, kes töötas õppejõuna Stockholmi eesti algkoolis.

Raimond Kolk oli filmitud teel põllutööministeeriumi, kus ta tol ajal töötas ja hiljem kodus Lidingöl, kus külalisi vastu võttis kohvilauas tema abikaasa. Kirjanik teenib praegu oma igapäevast leiba Konsumentverketis, Uppsalas, kuhu ta sõidab igal tööpäeval Stockholmist.

Ilmar Jaksi kodu asub looduskaunis Stocksundis, keset noort metsa, omas villas. Tema abikaasa, kes on kontsertpianist, võttis külalisi vastu klaveripalaga.

Helmi Mäelot nägime teel ta koju Brommas, Stramaljvägen 8, samuti ta koduaknal. Üks võte oli tehtud Balti Humanistide Liidu, töölaua taga, kus ta töötas Liidu sekretärina. Kirjanik oli parajasti ametis kirjutusmasinal tippimas vist oma järjekordse romaani käsikirja.

Edasi oli sattunud filmiaparaadi objektiivi ette Kari Ristikivi, see elupõline poissmees aga viljakas sulemees, kes lugejaskonnas tuntud ajalooliste romaanide poolest. Muidu on elukutselt ta geograaf, nagu kuulsime filminäitaja kommentaaridest. Olnud õigapäevases ametis kindlustusseltsis.

Noorem kirjanikepaar Nõud elavad Uppsalas, kus neid oli filminud kolleeg Arvo Mägi, samuti suvilas, koos nende kolme lapsega. Enn Nõu on kopsuhaiguste eriarst ja ta abikaasa Helga algkooli õpetaja. Neid nägime hiljem teises filmis teel Lundi, kus nad olid külalisteks Kangrotel nende villas.

Stockholmis oli jäädvustatud filmi ka kirjandusarvustaja Helmi Eller, kelle elu'koht on Karlavägeni. Lundi raudteejaamas võtsid vastu Gert Helbemäed, kes saabus Londonist, Bernard Kangro ja Valev Uibopuu. Helbemäe külastas Eesti Kirjanike Kooperatiivi ja nii Kangrote kui Uibopuude kodusid 10 a. tagasi, kus ta oli filmitud ka alamiljöös. Lõpuks nägime veel Arno Vihalemma koos ta pojaga Lundis külastamas Kangrosid.

Tänuna näidatud filmide ja kaasuvate komentaaride eest ulatas Ühingu Kirjandusringi esinaine Emilie Kiive Bernard Kangrole roosi.

Ühingu esimees Mõttus selgitas lähemalt A/S Lõuna-Rootsi Eesti Maja juhatuse poolt kõiku lastud aktsiooni mööbli soetamiseks Eesti Majja. Et sobiv mööbel on kallis ja koormaks EM kassat, kus vajalik raha tuleb kokku hoida peale kohviku ruumi valmimist eelolevateks uuteks ehitustöödeks, on pöördutud eesti avalikkuse poole, et igaüks annetaks sümbooliseks "omaks tooliks" Eesti Majja alammäärana 150 kr.

Sarnasele toolile märgitakse ostja nimi. Kavas on osta samasuguseid toole edaspidi ka välkses majas valmivasse saali. Sama aktsiooni raames soovitatakse igal organisatsioonil osta Eesti Majja oma laud, mille alammääraks on 400 kr. Otsustati osta Ühingu nimele üks laud, milleks kantakse Eesti Maja arvele 500 kr.

Olgu märgitud, et Ühing on annetanud varemalt Eesti Majale kohviku akende kardinateks 500 kr., mille kohta EM juhatuseilt saabunud tänukiri. Veel otsustati toetada EM-le soetatava aadressimasina ostu 200 kr. suuruses.

Esmaspäeval, 4. aprillil kell 14 teimub Eesti Majas Ühingu Kirjandusringi ettekanne, kus meie näitekirjandusest kõneleb Bernard Kangro. Ühingu järgmine korrapärane kokkutulek toimub erakordselt reedel, 22. aprillil kell 14 Eesti Majas. Rootsi perekonna- ja pärimiseaudustest kõneleb külalisena jur. kand. Heino Riomar, Mölndalist.

OSVALD VIIRSOO

• Pressi-tsitaate

Nõukogude siseajakirjandus on asunud tugevale vasturünnakule lääne süüdistuste puhul, et Kreml ei täida inimõiguste kokkulepet Helsingist. See peab olema vastumürgiks kondanike juures, kes kuulavad lääne raadiot.

Allpool paar näidet Tallinna parteilehe Rahva Hääle järele.

"Rahva Häälest" 4.3.77 loeme:

"Kõige rangem isolatsioon välismaailmast, psühholoogiline tõõtlus vanglate "ravilates" ja üksikkambrites, lakkamatu mõnitamine vangivalvurite poolt . . ."

Lugeja arvab, et siin kirjeldatakse N. Liidu vaimuhaiglat või vanglat. See on eksitus. Juttu olevat viiest portoriiko "vabadusvõitlejast", kes vaevlevat USA vanglas . . .

"Rahva Hääl" kommenteerib Vl. Bukovski kohtumist USA presidendi Jimmy Carteriga:

"USA president Carter võttis eile vastu Nõukogude Liidust välja saadetud Bukovski — kriminaalkurjategija, kes on tuntud ka Nõukogude-Ameerika suhete arendamise aktiivse vastasena."

ROOTSI KUULUB EUROOPASSE

Svenska Dagbladetile saadetud kirjas rõhutab Vabade Moderaatsete Üliõpilaste Ühing Rootsi kokkukuuluvust Euroopaga:

"2Need, kes väidavad, et koostöö Euroopaga toob kaasa isoleerimise muust maailmast, eksivad. Teatud juhtudel on see katse avalikku arvamist viia eksiteele, teistel puhkudel on tegemist teadmatusega, mis on tekkinud massimeediumite valkimise tõttu Euroopa probleemide puhul.

• Mis juhtus

USA: INIMÕIGUSI RIKUTAKSE LÄÄNES

USA välisministeeriumi rapordis mainitakse, et suurem osa neist 82-st riigist, kellele USA annab abi, teostab inimõiguste rikkumist vähemal või suuremal määral. Eriti ägedalt arvustatakse rapordis Argentiinat, Uruguaid ja Brasiliat. Kõik kolm riiki on lubanud loobuda USA abist, kuna välisminister Vance on neid arvustanud.

Ka Lõuna-Koreat ja Filipiine arvustatakse. Aga kuna need riigid on strateegiliselt USA-le tähtsad, siis jätkatakse abiandmist neile. Jugoslaaviat arvustatakse teravalt.

VENELASED ARVUSTAVAD NORRA-SAKSA SUHTEID

Nõukogude teadetebüroo Novosti ründab Norra poliitikat seoses Lääne-Saksamaa kaitseministri eeloleva külastusega Norrasse. Juba varem on Soome president Kekkonen hoiatanud norralasi liiga lähedase koostöö eest sakslastega.

Ajaleht Aftenposten Oslos mainib, et võrreldes Koola poolsaarele ehitatud nõukogude hiiglabaasiga on kompanii suuruste saksa vägede viibimine Norras väga väikene selk. Kui venelased norivad tüli, siis on neil selleks muud põhjused kui N. Liidu julgeolek.

SURI TSHEHHI DISSINDENT

Prahas suri prof. Jan Patocka, kes oli üks Charta 77 autoreid. Patocki sai peaaju verejooksu pärast seda, kui teda oli politsei 11 tundi üle kuulatud. Talle pakuti välispassi, mille Patocki tagasi lükkas.

Kaks teist Charta 77 autorit on isoleeritud. Kirjanik Vaclav Havel on vangis, ilma et talle oleks ta süüd teatatud. Endine välisminister Jiri Hajek on politsei väive all ega pääse kontakte looma ajakirjanikega.

MOSKVA SÜÜDISTAB CARTERIT

Pravda hoiatab USA presidenti, et selle kriitika N. Liidu "sisepolitika" vastu võib raskendada SALT-läbirääkimiste läbiviimist. Ometi antakse mõista, et uksed läbirääkimisteks pole veel suletud.

Carteri tegevus olevat Pravda järgi vastuoluline: USA president rääkivat pingevähendamisest, aga samal ajal segavat ta ennast N. Liidu sisepolitikasse.

SISSERÄNDAJATE KIRJANIKUD KOOS

Helsingborgis pidas koosolekut sisserändajate kirjanike liit, sinna oli kogunenud 22 kirjanikku 20-lt maalt. Koosolekul kurdeti, et sisserändajate kirjanikke diskrimineeritakse Rootsis. Nad ei saa stipendiume samal alusel rootsi kirjanikega ega tasu raamatukogudes väljalaenatud raamatute eest.

50 TURISTI VÄLJA N. LIIDUST

Tassi järgi on möödunud aastal üle 50 turisti N. Liidust välja saadetud, kuna nad on katsunud salaja sisse tuua "antisovjetlikku, valelikku ja pornograafilist" kirjandust. Pärast läänepoolseid "sekeldusi inimõiguste ümber" olevat taolisi kirjanduse sissevool suurenenud.

INIMÕIGUSTEST POLE JUTTU

Pravda on, avaldades sõnumi hispaania, prantsuse ja itaalia kommunistide juhtide nõupidamise kohta hiljuti Madridis, välja jätnud kõik, mis lõpukommunikees on mainitud inimõiguste kohta.

KOMMUNISMIMAAD USA-S LUBATUD

USA kodanikud võivad varsti vabalt külastada Kuubat, Kambodzhat, Põhja-Koreat ja Vietnami, teatati Washingtonis. Varem olid need reisid presidendi dekreediga keelatud.

President Carter leiab, et tema kodanikel on õigus reisida kuhu nad soovivad.

Aalenis Saksamaal suri 1976 a. suvel Anne Veera Leete, sünd. 10. mail 1898 Kiingi-Nõmmel.

Heidelbergis Saksamaal suri 25. okt. 1976 Gerta Siimann, sünd. 6. mail 1903 Haaslaval.

Virtsus Eestis surid 24. jaanuaril Miina Tamm, sünd. 10. jaanuaril 1890 ja Voldemar Tamm, sünd. 23. novembril 1930.

• Leinateated

†

Minu armas abikaasa

Harry Siimre

Sünd. 24/2 1904 Haapsalus

Surn. 10/3 1977 Helsingborgis

Mälestavad sügavas leinas.

VALENTINA

VOVI ja SIGNILD

Matusetalitus toimub reedel, 18. märtsil kell 13.00 Pálsjö kabelis.

†

Armas vil!

Harry Siimre

Mälestab sügavas leinas

Ü S RAIMLA

†

Oma kauaaegset tegevliiget

Õigusteadlast

Harry Siimre't

mälestab

HELSINGBORGI EESTI ÜHING

†

Oma end, kohusetruud esimeest, juhatuse- ja nõukogu liiget ning Helsingborgi pihtkonna esimeest

Harry Siimre't

mälestab leinas ja avaldab sügavat kaastunnet tema abikaasale

EELK LÕUNA-ROOTSI KOGUDUS

†

Kauaaegset endist Pihtkonna esimeest

Harry Siimre't

mälestab valkses leinas

EELK Lõuna-Rootsi Koguduse Helsingborgi Pihtkond

†

Armast ema ja vanaema

Maria Valp'i

Sünd. 4/7 1893

Surn. 9/3 1977

mälestavad sügavas leinas

SALME ja JOHANNES Rootsis

LEIDA ja VALTER

HELVE ja OSKAR Eestis

LAPSELAPSED

Puhka rahus!

†

Surma läbi lahkunud armast meheõe ja tädi

Benita Aasma'd

mälestab sügavas leinas

PAULINE poegadega

Puhka rahus vööramaa mullas!

†

End. Juhan Aaviku kooli kauaaegset esimeest

Dipl.ins.

Hans Truuvet'it

mälestavad leinas

JUHAN AAVIKU KOOLI koorijuht ja lauljad

†

Lahkunud kaasmaalane

Õigusteadlane

Harry Siimre

Mälestavad kurbuses

HELMUT AAMISEPP abikaasaga
JAAN AASPERE abikaasaga
ERIK ARRO abikaasaga
HEINER ERENDI abikaasaga
EDGAR ERILANE abikaasaga
MARTHA GERING
KALJU HUIK
SIIM JOASAARE abikaasaga
HINDREK KANN abikaasaga
BORIS KALLE abikaasaga
EDGAR KRUSVIK abikaasaga
MARTIN KUROL abikaasaga
MARE KURVET
IRENE KÕIV
EDUARD LETNER
JURI LOOSME
MAGDA LUKK
NIKOLAI MANDRE
ELTS MÄGI
ALIDE NÕMM
ÜLO OJALA abikaasaga
EVALD ORG abikaasaga
VASSILI OTS abikaasaga
KUSTAV PAHLA abikaasaga
HEINO PAIM abikaasaga
HÄRMO PALK abikaasaga
KAIE ÖÖDIK-PAULSSON
EGON PETERSON abikaasaga
ARDALEON PREES abikaasaga
ALIIDE PREES
REINHOLD ROSLUND abikaasaga
MIHKEL SARAPUU abikaasaga
MARIA SOO
ALEKSANDER TALLVAR abikaasaga
ARDO TAMM
LEONHARD TEIN abikaasaga
AUGUST TREIAL abikaasaga
PETER TÄRK abikaasaga
TIIU MÄGI-UESSON
AKSEL VAIGUR abikaasaga
AUGUST VÄLJA abikaasaga
HERMANN ÖÖDIK abikaasaga

STATENS INVANDRARVERK

UUED SOOVIAVALDUSE AJAD TOETUSTEKS INVANDRARVERKETILT

Sooviavaldused, mis käsitlevad **tegevustoetust sisserändajate riigiorganisatsioonidele,** peavad olema Statens invandrarverketil (SIV) käes **hiljemalt 15. aprillil 1977.**

Sooviavaldused **projektitoetusteks** sisserändajate oktiivsuste jaoks **sügisel 1977 või terve eelarveaasta 1977/78 ulatuses** peavad olema SIV:il käes **hiljemalt 15. aprillil 1977.**

Sooviavaldused toetusteks **projektidele kevadel 1978** peavad olema SIV:il käes **hiljemalt 15. oktoobril 1977.**

Eeldusel, et vastav riigipäeva esildis vastu võetakse kevadel 1977, jaotab SIV 2,2 miljonit krooni tegevustoetusteks sisserändajate riigiorganisatsioonidele ja 2,7 miljoni krooni projektitoetusteks sisserändajate organisatsioonidele, usuühingutele, rootsi organisatsioonidele, ametiühinglikele organisatsioonidele, kommuunidele ja landstingidele ning ajalehtedele ja ajakirjadele, mis ei ole rootsi keeles.

SIV EESÕIGUSTAB

— **koostööprojekte,** s.t. projekte, milliseid kavandatakse ja viiakse läbi koostöös näiteks mõne sisserändajate organisatsiooniga ja mõne kommuuniga või rootsi organisatsiooniga.

— projekte, mis on eriliselt ette nähtud **naissoost sisserändajatele.**

— projekte, mis esimeses järjekorras taotlevad sisserändajate organisatsioonide **laste- ja noortetegevuse** väljaarendamist.

Võta kontakt SIV:iga, organisatsioonikontaktide sektsiooniga, Box 6113, 600 06 Norrköping, tel. 011/10 88 00, kust antakse lähemaid juhiseid.

"Doktriini" Sonnenfeldt astus tagasi

WASHINGTON (VES) — Helmut Sonnenfeldt, välisministeeriumi nõunik lahkus välisministeeriumi teenistusest.

Sonnenfeldt oli teatavasti temanimelise doktriini autoriks, mida ta püüdis USA poliitikasse sisse viia ja milles soovitatakse Ida-Euroopa ikestatud rahvastel "senisest paremini" liituda nõukogude impeeriumiga.

• Leinateated

†

Issanda rahusse läinud

Benita Johanna Aasma

(Sünd. Puuström)

Sünd. 14/3 1920 Pranglis
Surn. 14/3 1977 Mõndalis

Lohutamatus kurbuses

LAPSED
LASTELAPSED
ÕED
perekondadega
VEND perekonnaga
VENNA ABIKAASA
lastega

– – –

Mina olen ülestõusmine ja elu,
kes usub minusse, see elab, ehk
ta küll sureb, ütleb Issand.

– – –

Sugulased, sõbrad ja tuttavad on teretulnud lahkunut saatma tema viimsele puhkepaigale teisipäeval, 22/3 1977 kl. 13 Jonseredi kirikus.

†

Meile kõigile väga armas

Elfriede Jürgens

Sünd. 21/3 1886 Kuressaares
Surn. 2/3 1977 Kuressaares

Leinavad

OMAKSED
Rootsis ja Kanadas

– – –

Olgu Sulle kerge kodusaare muld!

†

Lühikese raske haiguse järele uinus igavikku minu hea ja armas sõber

Maimu Röuk

Surn. 20/2 1977 Orlandos, USA-s

Sügavas kurbuses

MAIMU MARDI-BANG

†

Igavikku puhkama läinud armas vend ja naisevend

Voldemar Koor

Sünd. 14/6 1902 Tartus
Surn. 15/3 1977 Tartus

Leinavad kurbuses

FRIEDA ja MAX SIKKUT

†

Armast sõpra

Lydia Kääni't

Sünd. 31/7 1905 Petersburgis
Surn. 3/3 1977 Willimandicus USA-s

mälestavad kurbuses

AADU TOOMES
perekonnaga
EINO JOANDI
perekonnaga

Käbi Laretei austamine

Alg. lk. 1

lemise eest. Õigust selleks iseolemiseks saame motiveerida efektiivseimalt oma kultuuriliste saavutustega ja kultuuriline eripäraga.

Juhan Kokla käsitles seejärele pikemalt laureaati kui kunstnikku, inimest ja eestiast, oma rahvuse silmapaistvat tutvustajat ka väljaspoole. Vaadeldes Käbi Laretei viimast raamatut "En bit jord", mis kõige loomulkumal viisil lugejaile annab edasi ka Eesti ja eesti rahva vapustava saatuse, refereeris ta rootsi tuntud inglise keele tõlgi mr. Alan Blairi arvamist, kes on kirjastuse ülesandel asunud selle raamatu tõlkimisele anglosaksi maade jaoks.

"See raamat toob tele rahva ja ta saatuse nii lähedale, nii inimlikule pinnale, et see Käbi Laretei sügavalt isikupärases käsitluses võib äratada huvi ka lugejais, kes ei tea midagi Eestist ega Balti-kumist. See äratab inimlikku huvi nagu kuulus Munthe San Michele raamat."

"En bit jord" näitab selgeimalt, kus asuvad Käbi laretei juured, kuigi ta on teinud rootsi ja rahvusvahelist karjääri — selleks sunnitud osalt olukordadest kuhu ta sattus Eesti traagilise saatuse tõttu põgenikuks degradeeritud diplomaadi tütrena.

Kõneleja andis ülevaate Käbi Laretei võitlusest oma koha eest rootsi muusikaparnassil, olles selle juures leivateenimiseks läbi teinud sõja ajal mitmeid ameteid, mh. USA saatkonna pressiosakonnas, tõlgina rahvusvahelise ajakirjanduse korrespondentidele, keeleõpetajana jne.

Kui Käbi Laretei oli 1989 viimase laevaga Eestist vanemate juurde Rootsi pääsenud, siis kohe pärast söda järgnes talle eesti põgenikelaviin, kelle hulgas ta leidis omale kunstihuvilisi sõpru Olav Rebase poolt organiseeritud noorkunstnike klubis, kuhu kuulusid paljud nüüd juba tunnustatud kunsti- ja kultuuri-inimesed.

Eestlased hoidsid juba siis Käbi Lareteid ja kui ta 1946 Kontserthoones "tiibu katsus" debüürkontserdiga, oli maja läbi müüdud ja eestlased elasid täie hingega kaasa.

Õnneks jagasid arvustajad eesti publiku arvamist, et debütant on hea ja lootustandev. Ta ei petnud neis lootusis — varsti selgus, et Käbi Laretei on esmaaeld kaasaja muusika interpreete ja rootsi heliloojad Moses Pergament, Hilding Rosenberg, Gösta Nystroem, lars Erik Larsson jt. kasutasid teda oma tööde esiletekandjaks.

Sellest loodud maine töi kaasa tõelise läbilöömise, kui juba rahvusvahelise kuulsusega heliloojad nagu Paul Hindemith ja Stravinsky just tema oma tööde tõlgendajaks valisid. Hindemithi "Ludus tonalis" on jäänudki üheks Käbi Laretei spetsialiteediks rahvusvaheliselt.

Käbi laretei on paljudes maades intervjueeritud ajalehtedes, raadios ja televisioonis. Rootsi TV tegi temast portreefilmi. Ja kõikjal on Käbi Laretei välja toonud oma eesti päritolu. Ja nüüd on ta oma teises raamatus puistanud oma südant pühendades selle oma perekonnale, kodumaale ja nende saatusele Vabadussõjast peale üle iseseisvuse ehitamise helguse kuni vabaduse vägivaldse kaotamiseni.

Koos oma eesti rahvaga küüditati sellesama KGB poolt, kellega ta isa juures Moskvas Eesti saatkonnas omal ajal esimest tutvust tegi, tema armastatud isavanemad, onu ja teised perekonnaliikmed — nüüd maetud jäljetuisse haudadesse. "Sinimustvalge lipp ei lehvi enam Pika Hermani tornis", konstateerib resigneerunult K bi laretei.

Kõige selle viimine läia hugejaskonna ette on juba üksi väärt auhinda, rõhutas kõneleja.

Auhinnazhüriil alaline sekretär Arvi Moor kandis nüüd ette auhinnazhürii (kuhu kuulusid Lensi Römmer (teater), Juhan Kokla (ajakirjandus), Hans Kauri (REE) ja alaline sekretär ise) motivatsioonI, kus üteldakse:

"Käbi Laretei üldkultuuriline tegevus baseerub mitmel pinnal. Esiteks tema muusikaline tegevus kontsertpianistina, kellena ta on saavutanud rahvusvahelise kuulsuse. Teiseks tema kirjanduslik tegevus kahe raamatu autorina: 1970 ilmunud "Vem spelar jag för" ja m.a. ilmunud "En bit jord".

Nendele kahele tegevuspinnale liitub orgaanilliselt kolmas — tegevus rahvusliikul pinnal. Viimast vahendab eriti silmapaistvalt "En bit jord", memuaarteos, mis on suurt tähelepanu leidnud rootslaste ja ka eestlaste juures, olles hetkel loetavamaid raamatuid Rootsis.

Nimetatud teos on läbinisti eestiline — Eestimaad, eesti rahvast ja nende saatust nii edasi- kui tagasijulatuvalt valgustav, kusjuures "en bit jord", tükike maad, sümboliseerib siduvat ja sügavat jõuallikat. Kuigi ka viimne tükk Eestit ära võetakse, jääb järele trots — keeldumus kannatada. ("Jag tänker vägra att lida", ütleb Käbi laretei pärast ema surma). Eks ilmne selles tüüpiline eesti inimese hoiak.

"En bit jord" on ka puht kirjanduslikult tähelepandav. Moodne käsitlusviis, hästi nüansseeritud, igas tundeskaalas tasakaalukas ja lihvitud. Kogemused, elamused ja sündmused on edasi antud lihtsalt ja kaemuslikult. Ja neid kõiki läbib siduvus oma sünnimaa, oma vanemate, omaste ja kaasmaalastega.

Käbi laretei on oma mälestusraamatuga osutanud suuri teeneid eesti elu tutvustamisel Rootsis. Kuid Rootsis, USA-s, Kanadas ja mitmes Euroopa riigis on Käbi Laretei kui klaverikunstnik ja Eesti saadiku tütar oma esinemistega estraadilt, TV- s ja raadios olnud iseseisva Eesti, praeguse okupeeritud Eesti ja üldse eestluse tutvustajaks."

Nüüd andis Esinduse esimees Olaf Muruk Käbi Lareteile üle auhinnaõriku selle juurde kuuluva ümbrikuga, kuna lilli vahendas Leelo Pukk.

Käbi Laretei võttis nüüd ise tänuks sõna, rõhutades kuidas ta end alati on tunnud rõõmu kohates oma kaasmaalasi oma turneedel ja reisidel ja et ta ikka rõhkem ja rõhkem on vajadust tunnud selle pinna järele, kuhu sünnipära on kinnitanud ta juured. Ta meenutas kodumaa ja kodumulla (en bit jord!) armastuse illustratsioonks loo rootsi tollist, kus kontrolijad kodumaal käinud vana eesti daami raskest kohvrist leidsid vaid mulda. Imestunud "milleks" ja vastus: "vajan seda siis, kui ära lähen. . . Tahan puhata kodumullas. . .."

Laureaat oli kõneldes liigutatud, pisarad silmis.

Õhtul hiljem toimus Ooperiterrassil pidulik koosviibimine laureaadi auks rohkete võiliskülalistega. See oli ühtlasi Rootsi Eestlaste Esinduse 20. aastapäeva tähistamine, mispuhul prof. Hans Kauri Esinduse samal päeval valitud uue esimehena söna võttis tagasivaateks ja laureaadi tervitamiseks.

Söna võtsid kohal koos abikaasadega viibivad riigipäevalikmed Lars Schött (m), kes meenutas oma muljeid iseseisvuse Eestist, Hans Lundblad (fp), Tove Lundgren (m), Olof Strindberg (m) ja Anna Eliasson (c).

Rootsi aukülalaste hulgas olid veel Nils Hellström ja prof. Sten Karling abikaasadega. Läti naabreid Läti Kesknõukogust esindasid Zaiga Blumbergs ja Aina Teivens, kelledest esimene tervitusi ütles nii jubileerivale Esindusele kui ka laureaadile Käbi Lareteile, andes viimasele üle naabrite roosikimbu.

E. Päevad. . .

Alg. lk. 1

Rootsis pidamise eeltööde kohta:

Baltimore Eesti Päevadel ei tehtud kahjuks otsust järgmiste E. Päevade asukoha kohta. Hiljem selgus, et enamus eestlaste poolt asustatud maadest oli Rootsi poolt, peale USA, kes lõpuks saatis telegrammi teel oma jaatava vastekoha. Sellega on ühinenud ka Ülemaailmne Eesti Kesknõukogu. Selle kõige tõttu möödus kahjuks 3/4 aastat, ilma et eeltöödega oleks saanud alata.

Moodustati komisjon esimese organisatsioonide koosoleku organiseerimiseks, kuhu kuulusid Rootsi Eestlaste Esinduse, Eesti Komitee ja Eesti Skautlike noorte maleva esindajad. Toimkond on pidanud kolm koosolekut.

Aleksander Milits informeeris koosolekut kontaktidest, mis Stockholmi Eesti Ühing on võtnud Stockholmi linnavalitsusega, kes kõigiti pooldab Eesti Päevade pidamist Stockholmis ja on lubanud selle ettevalmistusi majanduslikult toetada. Valitud peakomitee esindajad peaksid selle tõttu kohe linnavalitsusega kontakti võtma.

Arutati Eesti Päevade koha küsimust ja leiti, et Stockholm on siiski ainus koht, mis selleks kõne alla tuleb. Richard Norvelli ettepanekul otsustati Eesti Päevade pidamise ajaks esialgselt määrata 7—15 juuli 1980

Arvestada tuleb selle juures, et USA-s ja Kanadas algab koolivaheaeg 1. juulil. Skautlik maailmalaager on otsustatud pidada kohe pärast Eesti Päevi, 15—23 juulil.

Eesti Päevade peakomitee liikmete valimisel lähtuti nimestikust, mis oli koostatud ettevalmistava komitee poolt.

Eesti Päevade aukomiteesse valiti: Konrad Veem, Käbi Laretei, Ernst Idla, Hans Kauri, Heinrich Mark ja Virge Hint.

Eesti Päevade peakomitee esimeheks valiti Richard Norvell, abiesimeesteks Leo Karupää, Aksel Mark ja Ivar Paljak. Peasekretäriks valiti Alur Reinans ja sekretäriks Alfred Põldma. Majandusjuhiks valiti Harri Härm, laekuriks Herbert Iir, juridiliseks nõuandjaks Jaan Vilval, PR-juhiks Albert Meerik.

Eritoimkondadele valiti juhid, kusjuures osa toimkondade juhtide kohad jäid esialgselt lahtiseks (rahvatantsud, rahvamuusika, kunstinäitused, kontserdid, ruumide muretsemine, teater, sõdurid kokkutulekud). Toimkondade juhtideks ja ühtlasi peakomitee liikmeteks valiti: võimlemine ja valguspidu — Ernst Idla, laulupidu — Jüri Raid, kirjandus — Kalju Lepik, noortesektor — Maria Kiisk, maailmalaager — Sven Hanson, kirik — August Raidur, rahvapidu — Eldor Veiliste, sport — Käit Joandi ja Tanel Moora, hotellid ja majutamine — Rein Puusepp, väliskülalaiste eest hoolitsemine Aksel Ausmaa, rongikäik — Agu Kriisa, ajakirjandus — Juhan Kokla ja Raivo Randes.

Revisjonikomisjoni valiti Alfred Ventsel, Harald Nurk, Ervin Pang, Louis Mölder, Siiri Vaks ja Pille Vadi.

Koosolijate poolt soovitati kutsuda peakomitee liikmeks Andres Küng ja esindaja eestirootslaste poolt.

Järgmine organisatsioonide koosolek otsustati pidada hiljemalt käesoleva aasta jooksul.

Kohal algatatud küsimuste all soovitati peakomiteel küiresti luua koha peal komiteed. Pandi kohalvõlivatele organisatsioonide esindajatele provintsist kohustuseks, oma keskustes kokku kutsuda nõupidamised kohalike komiteede asutamise asjus.

Soovitati eesti ajakirjanduses üle kogu maailma esitada peakomitee kutse kõikidele eestlastele võtta osa III Eesti Päevadest Rootsis suvel 1980.

Koosolek toimus asjalikus meeleolus. Mõningaid kurtmisi oli provintsi esindajate poolt, et neid pole külladaselt informeeritud, mida kooseloku kokkukutsujad tulevikus teha lubasid.

Komitee. . .

Alg. lk. 1

dramatiseerinud epiilistest teostest teksti 7 lavastuse jaoks. Selleie tuleb lisada Lenni Römmeri tegevus noorsooteatri alal, mis hõlmab umbes 20 näidendi lavastamise (peale selle teksti tõlkimise või seadmise).

– – –

ÕIENDUS

Kirjelduses EV aastapäeva tähistamisest Borásis 12. märtsi EPL-is on viga tekkinud koorijuhi nime osas. Juhatas Alide Saar.

SIIT ja SEALT

Maie Milk ja Bengt Asplund kuulutati maha Västerhaninge kirikus. Laulatus toimub 9. aprillil. Pruut on Remi ja Helga Milki tütar Sundsvallist.

Ella Raudsepp Stockholmist külastas USA-s San Franciscot ja New Yorki.

Margareta ja Rein Kaarsuel Danderydis sündis poeg.

Ingela Liimann Halmstadist kihlus Anders Gabrielssoniga Göteborgist.

KIRIKLIKKE teated

EV. LUTH. KIRIK

ALINGSÅS: Maakirikus 19/3 kl. 15 jumalat. "Usu ja jumalat, aasta" teemal, õp. Vaga, orelil Strömberg, laulur.

GÖTEBORG: Kristiines 20/3 kl. 14 paastumaarjap. jumalat., õp. Vaga, orelil Strömberg, laulur.

HELSINGBORG: Slottshagi kirikus jumalat. 26/3 kl. 14.30, õp. Laantee, orelil Eha Põhl, rohvilauas Helmi Mäelo teemal "Sotsiaalprobleeme".

LANDSKRONA: Johanneses jumalat. 19/3 kl. 16, õp. Laantee, julius Jaak Reesalu, orelil Undhagen.

LUND: Petersgårdens jumalat. 20/3 kl. 15, õp. Laantee, julius Reesalu, orelil undhagen.

MALMÖ: Saksa kirikus jumalat. 20/3 kl. 17, õp. Laantee, jutlustab Reesalu, orelil Undhagen.

NORRKÖPING: Matteuses palvep. jumalat. 20/3 kl. 14, praost Töldsepp, orelil Piirimets, laulur.

STOCKHOLM: Peapiisk. kog., Jakobis peajumalat. 20/3 kl. 14, kog. õp., orelil Kiisk, laulur. 23/3 kl. 17 kannatusaja jumalat., õp. Takkel, solist Anders Grosneius, orelil Kiisk.

STOCKHOLM: Uppenbarelse kirik Hägersten, jumalat. 20/3 kl. 14, õp. Kõdar, orelil Ardna.

UPPSALA: Mikaelis jumalat. 20/3 kl. 16, õp. Takkel, orelil Maripuu, karjaskiirl, laulur.

SOOME ORTODOKSKIRIK

VIRSBO: Makarovi majas õhtuteen. 19/3 kl. 17 ja 20/3 kl. 11 liturgia Bruks kirikus, ülempr. Juhkam.

VABAKIRIKUD

GÖTEBORG: Blå Bandet, Erik Dahlbergsg. 10 jumalat. 20/3 kl. 11, Kubja.

GÖTEBORG: Smyrna, Parkg. 1 jumalat. 19/3 ja 20/3 kl. 15 kohal. vennad, lauluettek. 23/3 kl. 13 päevakoosolek, Hell.

GÖTEBORG: KFUM, Parkg. 11 jumalat. 20/3 kl. 11, Jüris, pühli- ja palvet. 19/3 kl. 15 ja 23/3 kl. 18.

NORRKÖPING: Tabernaakel, Kungsg. 26 jumalat. 20/3 kl. 17 (uus aeg), perek. Laur Stockholmist.

STOCKHOLM: Eesti Maja, Walling. 34 vaimulik lauluõhtu 26/3 kl. 18.

STOCKHOLM: Eesti Nelipühi Kirik, Brävallag. 11, pühapäevakool 20/3 kl. 10, kl. 11 jumalat., Laur, lauluettek., Kristuse surma mälest. 22/3 kl. 19 kooriharjutus.

STOCKHOLM: Norrmalmi Bapt.-Kirik, Norrtullsg. 37 jumalat. 20/3 kl. 14, Loogna jt. 23/3 kl. 12 palvet.

Kuningas. . .

Alg. lk. 1

pressifotograafe, kes kogu sündmust jäädvustasid.

Täpselt kl. 15 saabus kuningapaar saatjatega. Kuninganna oli riietatud sinisesse kostüümkleiti valge pluusiga. Üks Idla pisimaist õpilaisist andis kuningannale kimbu maikellukesi.

Jarl Hjalmarson pidas lühikese avaköne. Ta tõstis esile Idla-Keskuse majandusjuhi ja PR-shefi Ingrid Idla suuri teeneid praktilises sektoris ja pöördus siis "Tallinna vöuri" poole, keda ta kirjeldas kunagise põgenikuna, kes geeniuse südamega tuli põgenikepaadis üle Läänemere siia, kus nüüd teostub tema elu visioon.

Järgnevalt tõsteti keset saali tiibklaver ja Käbi Laretei mängis Eduard Tubina "Kandle polka" ja Scarlatti "Sonaadi".

Enne "Kandle polka" esitamisi jutustas pianist lühidalt kandlest ja meie kandlemeistrist Kandle Jussist. Käbi Laretei ettekannel kviteeriti tugeva aplausi ja lillegega.

Siis astus mikrofoni juurde Ernst Idla ise, kes humoorikalt tutvustas näidistunnist osa võtvaid õpilasi. Need olid pisiütdrukud ja poisid alates kuuendast eluaastast kuni naiseliit-trupi ja meesvõimlejateni juba palju suuremate ja raskemate pallidega kui kasutavad naiselilidi liikmed.

Efektse lõpuvinjeti moodustasid vaarikapunastes trikoodes tütarlapsed oma esinemisega.

KARIN SAARSEN

Kohaliku elu

ESKILSTUNA

Piiskopi õnnistamisele

EELK Eskilstuna kogudus kavatseb korraldada ühissõidu bussiga Stockholmi, kus 27. märtsil Jakobi kirikus õnnistatakse ametisse piiskop Karl Raudsepp Kanadast.

Piduliku talituse algus on kl. 14 ja õnnistamist toimetab peapiiskop Konrad Veem, keda assisteerivad piiskopid Sven Danell ja Ingmar Ström. Kaastegev on ka Stockholmi Eesti Meeskoor.

Väljasõit Eskilstunast toimuks umbes kl. 11 ja tagasi ollakse umbes kl. 18. Sõidu hinnaks on 20:-, koguduse liikmed ja noored saavad sõidu tasuta.

Kogudus palub soovijaid registreeruda hiljemalt 17. märtsiks järgnevatele juhatuse liikmete telefonidel: 016/14 42 41, 14 98 09, 11 14 55 ja 35 82 40.

Loodame, et keegi ei jäta seda meie kirikuelule nii haruldast sündmust külastamata.

GÖTEBORG

Naiskoori kontsert
välja müüdud

Göteborgi Eesti Naiskoor palub teatavaks teha, et koori 26. märtsi kontsert pääsmed on kõik eelmüügil ära müüdud ja kohapeal, s.t. Stenhammarsalenis enne kontserti enam pääsmeid müügi ei ole, millega palutakse arvestada.

Varemalt telefoniteel tellitud pääsmed tuleb välja lunastada kohapeal üks tund enne kontserdi algust kell 16.00.

LÕUNA-ROOTSI

Ettekanne

Klubiõhtul 24. märtsil Lõuna-Rootsi Eesti Majas Lundis tutvustab Jaak Tammert helilõesvõtteid Juhan Smuuli "Muhu monoloogidest".

Ettekanne algab kl. 19. Kohvik on avatud alates kl. 18. S:t Petri Kyrkogata 17, Lund.

Tere tulemast!

STOCKHOLM

Osakonna juubeliball

Stockholmi Eesti Osakond tähistab oma 15-ndat tegevusaastat balliga Anglais Hotelli pidusaalis laup. 30. aprillil kl. 19. Supee veiniga. Orkester, Riletus: õhtune. Pääse 85 krooni. Registreerimine kuni 28. märtsini sissemaksuga Estlands Nationi postgirosse nr. 65 82 90-2.

STOCKHOLM

Eesti Maja teade

Eesti Maja elnelaua avamise puhul soovib uus ökonoom Magnus Lundström tere tulemast kõigile eestlastele kohviga Eesti Majas pühapäeval, 3. aprillil kell 15 kuni 17.

Alates esmaspäevast, 4. aprillist algigab eininelauas ja seltskonnliikes ruumides pidev teenindamine. Ökonoom avab esialgu ühe kuu jooksul einelaua ka päeviti kella 11 ja 13 vahel ning tavalisel lahtioleku ajal kell 16—19.

Seltskondlikke ruume saab tellida telefonil 21 81 34. Kui pole isiklikku vastajat, läheb tellija köne automaatselt lindile. Sek puhul palutakse ütelda oma nimi ja telefoninumber, mille järele siis ökonoom võtab ise kontakti tellijaga.

– – –

Celia Aumere raadios

Raadio programm nr.2. esitab pühapäeval, 20. märtsil kell 20 Celia Aumere esituses Frank Martini viulikontserdi.

Kontserdi sissemäng toimus juba sügisel Uppsalas.

– – –

Ernst Mamberg, kauaaegne väliseestlane, kes mõne aja eest käis Stockholmis oma karikaturistist venda Otto Mambergi külastamas, tegi Lakewoodi Eesti Majast koju sõites läbi liiklusõnnetuse ja toimetati haiglasse, kus tuli teostada operatsioon. Ta on nüüd paranemas.

Enn Nõu
Pärandusmaks
Romaan
Köit. 45:—
brosh. 35:—
Eesti Rootsis Estland i Sverige
à 164:—
Eesti Kirjanike Kooperatiiv
Fack, 220 03 Lund
Postgiro 43 37 71-3

Vaba eestlaskonna informatsioonileht

EESTI PÄEVALEHT

Ilmub kolmapäeviti ja laupäeviti

• Mis juhtus

RUMEENIA ARHITEKTID KOHTU ALLA

Rumeenias on antud kohtu alla arhitekte ja ehitusmeistreid, kelle ehitatud ja konstrueeritud majad Bukarestis maavärina puhul on kokku varisenud. USA holatus, et maavärin võib jätkuda, on Rumeenia valitsuse meelest vale.

VÕITLUS PURU SILMA AJAMISE VASTU

N. Liidu ülemkohtu pleenum on oma koosolekul arutanud tähtsaid probleeme. Pleenum nentis, et kuigi kohtud on viimasel ajal hakanud suuremat tähelepanu pöörama võitlusele juurdekirjituste ja puru silmaajamise vastu, on veel üsna tihti juhtumeid, kus jätetakse karistamata ametlisikud, kes on olnud kuritegude organiseerijad või aktiivsed osalised.

KA CORVALAN CARTERI JUURDE?

USA kommunistliku partei peasekretär Gus Hall on saatnud president J. Carterile telegrammi, milles ta palub tungivalt, et president kutsuks ka Bukovski vastu väljavahetatud Tshiili kommunistide juhi Luis Corvalani oma juurde visiidile. President pole soovile veel vastanud.

PANTVANGID VABASTATI

Washingtonis vabastasid reedel 14 terroristi oma pantvangid, keda nad kinni hoidsid alates kolmapäevast neljas eri majas. On selgunud, et pantvangide võtmise taga seisis fanaatiline muhameedlaste grupp, kes "sõjas" teise võistleva grupiga.

VENELASED KOGUVAD URAANI

USA vastuluure andmetel koguvad venelased suurel määral uraani. Vene aastane produktsioon on 17 500 tonni aastas (sellest 10 500 satelliitmaadest). Pool sellest kasutab N. Liit ära, pool varutakse. Venelaste uraani varud on praegu umbes 200 000 tonni.

VENE KALALAEVAD TOIDAVAD ALLVEELAEVU

Bangladeshi sadamates on vene kalalaevad ostnud üles suurel hulgal toiduaineid. On selgunud, et nad varustavad sellega India ookeanis ristlevate allveelaevade meeskondi. Bnagladeshi valitsus on lõpetanud toiduainete müümise venelastele.

Reuter Batunist

NEW YORK (VES) – Reuteri telegraafiagentuur saatis Genfist laiali informatsiooni, milles üteldakse, et tiks N. Liidu eksiilorganisatsioon on saatnud UNO inimõiguste komisjonile Genfis andmed 1 5 juhusest Balti regioonis toimunud inimõiguste rikkumise kohta.

Juta Virkmaa, esindades Batuni seletas Reuterile, et tema organisatsioonil on nimekiri 15 isikust Eestist, Lätist ja Leedust, keda praegu N. Liidus kinni peetakse. Ta teatas ajakirjanikele veel, et Batunil on andmeid ka ühe leedulase kohta, kes soovis asuda oma venna juurde Kanadasse, kuid kellele keelduti emigratsioonl viisa andmisest. Juta Virkmaa ütles veel, et Batun ei looda 32 riigi komisjonis nende küsimuste kohest arutusele võtmist. Nad soovivad vaid, et delegaadid oleks teadlikud eelmärgitust oma diskussioonides.

See on esmakordne juhus, kus Reuter, tuntumaid Euroopa telegraafiagentuure, levitab informatsiooniagentuure, levitab informatsiooni Batuni tegevuse kohta, mis on küsimuses väga positiivseks nähteks.

Fantoom

Televisiooniprogramm

TV Lõrdag

LÕRDAG 19 MARS

TELEVISION 1

Lõrdagsmorgon:
9.00 Cirkus Bennewels i Cirkustältet, Köpenhamn.
Finskspråkiga program:
9.30 Tapahtumia.
10.00 Palsasuo.
På en palsmosse. Ett stycke natur högt uppe i norr. Textat på svenska.
10.10 Musiikkia Ainolassa.
Musik på Ainola. Den finsk-japanske pianisten Izumi Tatento spelar på flygeln i Jean Sibelius hem. Textat på svenska.
10.30–11.05 Miten syntyvät kuluttajatottumukset.
Hur uppkommer konsumentvanor? vi köper ofta onödigt, dumt eller oekonomiskt. Textat på svenska.
14.50 Por favor 3. Program 21.
15.20 On we go. 8. The burglers.
15.30 Tipsextra.
17.55 TV-nytt och väder. Meddelanden.
18.05 Helgmålsbön från Mjölkuddskyrkan i Luleå.
18.10 Aktuellt i veckan. Textat.
18.35 Flipper. Ett bildkaleidoskop över så skilda ämnen som James Dean, Lasse Gullin, den engelske poeten William Blake samt Digerdöden. Programmet är gjort av Olle Holm, Gunnar Harding och Olle Kåks.
Japansk musik:
19.10 I vintersnö. En stämningsskildring i bild och ton från den lilla byn Tsugaro i norra Japan.
19.25 Höga hopp. Stilstudier från en simhoppstävling.
19.30 Som vänner. En serie på sex avsnitt om Kajsa som är elva år – om människorna kring henne och om förhållanden mellan barn och vuxna. 1. "Man kan väl vara vänner fast man är skilda." Första delen av sex.
20.00 Vad vore livet utan musik med Eva Serning, Lars Lönndahl, Ragar Dahl och SR:s Symfoniorkester under ledning av William Lind. Halláman: Gunnar Helén.
21.00 Aktuellt och väder.
21.30–22.20 Fader Brown. Deckare efter G.K. Chestertons kriminalnoveller. 8. Den kloka hunden.

TELEVISION 2

13.20 Mentalvård: "Jag var ju stämplad sjuk".
14.00 Invandrardags – gela saa. Program för greker och greklandsvänner. Vi får bl a se ett porträtt på den grekiske konstnären Dimitrios Pezouvanis, som lever och verkar i Sverige. Textat.
14.45 En grekisk film om Zakinthos – en ö i Joniska havet.
15.30–16.20 Man grät och längtade hem. En film om hur barnen fostrades på Norrbottens arbetsstugor.
17.00 Den bruna vargen. En dag uppenbarar sig en brun varg hos ett ungt par som bosatt sig i en avsides belägen stuga i norra Kalifornien. En amerikansk dramatisering efter Jack Londons berömda berättelse. Textad repris.
17.25 ca Boktipset. Stefan Mählqvist presenterar Kriktor av Tomi Ungerer. Textad repris.
17.30 Gluggen. Ett program för de yngsta.
18.00 Lördags handlar i dag om hur det är att bo i Sverige om man kommer från Turkiet.
18.30 Countryland. 1. Myternas marknad.
19.25 Anslagstavlan.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Regi Ingmar Bergman: Persona. Svensk långfilm från 1966.
21.30 Rockgala.
22.35 TV-nytt och väder.
22.40–23.10 Lördagsfarsen: Wodehouse har ordet.

TV Söndag

SÖNDAG 20 MARS

TELEVISION 1

8.30–9.00 Por favor 3.
Finskspråkiga program:
10.45–11.40 Äänilä takametsistä. Röster från utskogarna.
De satsade sin kraft på att bruka jorden, nu är de arbetslösa och bittra. Efter andra världskrigets slut gav finska staten hemvändande soldater bidrag för att röja skog och bryta ny jord. Men de små bruksningsenheterna blev aldrig lönsamma. Textat på svenska.
11.45 Nyhetsprogram på finska.
12.20 Nyhetsprogram på serbokroatiska.
12.55 Nyhetsprogram på turkiska.
13.30–14.05 Nyhetsprogram på grekiska.
16.05 Arvingarna. 10. Det ska vi fira. Det handlar om flygtransporten, som är Jane Maxwells skötebarn. Allt ser ut att klaffa perfekt. I glädjen över det bjuder Jane på fest.
16.55 Studio S: Billsm till döda.
17.55 TV-nytt och väder. Meddelanden.
18.05 Storvilt i norr. Varg, järv, lo och grekiske konstnären Dimitrios Pezouvanis, som lever och verkar i Sverige. Textat.
18.55 Musikvisioner. En bildlek av Karl Dunkers till musik av Mendelssohn.
19.00 Reservdelsmänniskan. 6. Från träben till plasthand.
Sänds även 18/4 kl 21.35.
19.50 Dalasvit av Lillebror Söderlundh med Freskkvartetten – Lars Fresk, violin, Hans Erik Westberg, violin, Lars Gunnar Bodin, viola, och Per-Göran Skytt, violoncell.
20.00 Ett landskap i England. Livet i ett engelskt grevskap i depressionens kölvatten. 6. Året är 1933. I sjukdom och i hälsa.
20.50 I Chaplins fotspår – skulpturer från en optimistisk utställning av Anders Åberg.
21.00 Aktuellt och väder.
21.30–21.40 Söndagskväll.

TELEVISION 2

9.55 Alpint: World Cup i Åre. Första åket i slalomtävlingen. Kommentator: Sven Plex Petersson.
11.30 ca Bättre bilder. Fotokurs för er med enkla kameror. 4. Djur- och naturfotografering. Textat.
11.50 ca Privet 2.
12.10–12.20 Om – tecken till varandra. 1. När Göran spelade fotboll. Göran är döv.
12.55–14.00 ca Alpint: World Cup i Åre. Andra åket.
15.30 Gomidda. Lasse Holmqvist och Hannes Oljelund presenterar recept som tittarna skickat in.
16.00 Stäm gitarren.
16.05 Spela gitarr med Ulf G. Åhslund.
16.30 Bandy. Sammandrag från SM-finalen i Stockholm. Kommentator: Bo Hansson.
17.30 Barnens bio. Barnfilm från när och fjärran. Programmen vänder sig till de yngsta och familjen.
18.00 Ända tills det ljusnar. En novellfilm om en fiskarfamilj i Hongkong.
18.50 ca Boktipset. Stefan Mählqvist presenterar: Ingen är som Rosali. Är det sanning, Rosali? Rosalis hus, Maja hänger med, av Kerstin Sundh.
19.00 På äldre dar. Information och förströelse för vuxet folk. Programvärd: My Persson.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Vem vet var? Frågelek i geografin med Pekka Langer och Carl-Uno Sjöblom.
20.30 Sportspegeln.
21.00 Vetenskapens värld: Med Lennart Nilssons kamera i människans inre.
22.00–22.05 TV-nytt och väder.

TV Måndag

MÅNDAG 21 MARS

TELEVISION 1

Skol-TV:
9.00–9.10 Switch on 24, åk 3.
9.20–9.40 Ljud och bild 1, åk 4–6.
9.45 Svea med väskan 5, åk 1–3.
10.00–11.30 ca Alpint: World cup – Åre. Direktsändning från första åket i storslalom. Sven Plex Petersson.
Skol-TV:
12.00–12.15 Over grensene, åke 1–3.
12.20–12.35 Jeunes francais d'aujourd'hui.
12.45 Ghana – land i utveckling. 3. Voltadammen.
13.10–13.30 Mikrobiologi, åk 1–2, gymn. I kamp mot bakterier.
13.55–15.30 ca Alpint: World cup – Åre. Direktsändning från andra åket i storslalom. Sven Plex Petersson.
16.30 Halvfem: Som i sagan.
17.00–17.15 Språka – idag på finska. Isara saa ajas Ellonaa takaa.
Isara får jaga Ellonaa.
17.55 TV-nytt och väder. Meddelanden.
18.05 Golden Hill. 6. Fällan.
18.30 Sveriges magasin.
19.30 Alpint: World cup – Åre. Sammandrag av storslalomtävlingen. Sven Plex Petersson.
20.00 Lära för livet. 6. Den blomstertid nu kommer.
21.00 Aktuellt och väder.
21.30–22.20 Reservdelsmänniskan. Textat. 2. Det nya örat. Repris från 20.2.

TELEVISION 2

17.30 Barbapapa.
17.35 Fem små myror är fler än fyra elefanter. Med Magnus, Brasse, Eva.
17.45–18.00 Det susar i säven. 7. När Mullvaden fick hemlängtan.
18.10 Privet 2.
18.30 Familjen Ashton. 47. Under nytt styre.
19.20–19.30 Regionala nyheter. Sydnytt, Västnytt, Mittnytt, Nordnytt.
19.30 Rapport med väder.
20.00 En liten stad i USA. En dansk dokumentär om småstaden Paris, Tennessee, 12 000 invånare, som ligger i det s k bibelbältet.
20.50 ca Anslagstavlan.
21.00 Lär vi för livet? Textat.
Idag finns det många ungdomar som är rotlösa och inte känner någon aptit på livet. De missköter skolan och smakar tidigt på sprit. Programmet skildrar några ungdomar i en nybyggd förort och visar maktlösheten och oförmågan hos lärare och föräldrar inför de svåra problem som de har.
21.45 Pionjärerna i Ingolstadt – västtysk långfilm från 1970.
Handlingen tilldrar sig i den lilla staden Ingolstadt och skildrar soldaternas förhållande till stadens flickor och sina överordnade. Alla accepterar sina roller, ser dem som naturliga och finner ingen anledning att protesetera. Soldaterna skall kriga ochflickorna älska. Regi: Rainer Werner Fassbinder.
I rollerna: Hanna Schygulla, Harry Bär, Irm Hermann, Rudolf Waldemar Brehm, Walter Sedlmayr, Klaus Löwitsch.
23.10–23.15 TV-nytt och väder.

TV Tisdag

TISDAG 22 MARS

TELEVISION 1

Skol-TV:
9.00–9.15 Here we come, åk 4.
9.20–9.40 Förskoleprogram: Om Anne – händer som talar.
10.00 Switch on 24, åk 3.
10.15–10.30 Svea med väskan 5, åk 1–3.
10.35–10.45 On we go. 8. The Burglers.
Skol-TV:
12.00 Come and see us, åk 6.
12.20–12.40 De båda världskrigens tid, åk 9. 2. Mellankrigstiden – 30-tal.
12.45–13.05 The British isles, åk 5. 3. Wales.
13.10–13.30 Jobba med bilder, åk 7–9. 2. Kläder.
13.35–13.55 Port of secrets, åk 9.
14.00–14.20 Förskoleprogram: Om Anne – händer som talar.
16.30 Halvfem: Kan du det här – borsta tänder, tvätta händer, hår och tår.
Rutiga Roffe.
17.00–17.15 Språka – idag på turkiska.
En dag på biblioteket.
17.55 TV-nytt och väder, meddelanden.
18.00 Sportdags. Apropå ett VM – så spelar man curling. Ett reportage av Ulf Schenkman inför Curling-VM i Karlstad.
18.30 Sveriges magasin.
19.30 Striden om Egeiska havet. Ända sedan antiken har Egeiska havet varit en politisk oroshärd. Feniciska fartyg har patrullerat samma vatten som nu USA:s medelhavsflotta, och förra sommaren fick ett turkiskt oljeletningsfartyg den gamla antagonismen mellan Grekland och Turkiet att blossa upp. De båda NATO-bröderna beredde sig för krig, och under några månader var risken överhängande. "Detta kan bli den tändande gnistan till Tredje Världskriget", säger den grekiske oppositionsledaren Georgios Mavros.
20.20 Uppdraget. Programvärdar: Karin Falck och Runo Edström.
21.00 Aktuellt och väder.
21.30–23.40 Den hetaste månaden. Sovjetisk långfilm från 1975.

TELEVISION 2

17.30 Barbapapa.
17.35 Fem små myror är fler än fyra elefanter. Magnus, Brasse, Eva.
17.45–18.00 Det susar i säven. 8. Gäster i Mullebo.
18.25 Örnarnas fall. 10. Den långa heta sommaren (1914).
År 1914 är kejsar Frans Josef 84 år. I sextiofem år har han regerat i Österrike. Hans son Rudolf har begått självmord i samband med Mayerlingdramat. Närmaste tronföljare är ärkehertig Frans Ferdinand, brorson till kejsar Frans Josef. Tillsammans med sin gemål Sofia planerar Frans Ferdinand att göra ett statsbesök i Bosnien och Hercegovina. De kommer till ett hett Sarajevo i juni 1914.
19.20–19.30 Regionala nyheter. Sydnytt, Västnytt, Mittnytt, Nordnytt.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Olle Bjom – reporter. Del 4: Svinamiddan.
Medv: Meiker Timgren, redaktionschef – Rune Ek, Olle Bjom, reporter – Ingvar Andersson, Beson, sportreporter – Arne Strömgren, Moppan, kamrer – Tove Waltenburg, Sture Fridén, fotograf – Svante Thuresson, Marianne – Pia Garde, Loman – Leif Hedberg, Sekreteren – Inger Stenius-Landerholm. Malmö.
20.30 Då går vi till Maxim. Stumfilmer från den gamla kvartersbiografen. Torsten Jungstedt.
21.00 Fidel Castro: Historien skall frikänna mig. Det andra av två program där Fidel Castro berättar sin historia som ledare för den kubanska revolutionen. Repris från 1/2.
22.20 TV-nytt och väder.
22.25–23.10 Kvällsöppet. Programledare: Pelle Bergendahl. Göteborg.